

Digitaliseret af | Digitised by

Forfatter(e) | Author(s):

Titel | Title:

Udgavebetegnelse | Edition Statement:

Udgivet år og sted | Publication time and place:

Fysiske størrelse | Physical extent:

Etlar, Carit.; Carit Etlar [i.e.: Carl Brosbøll] ;
med Vignetter delvis efter Forf.s Skitser.
Fredsfyrsten

2. Oplag.

København : Det Nordiske Forlag, 1899

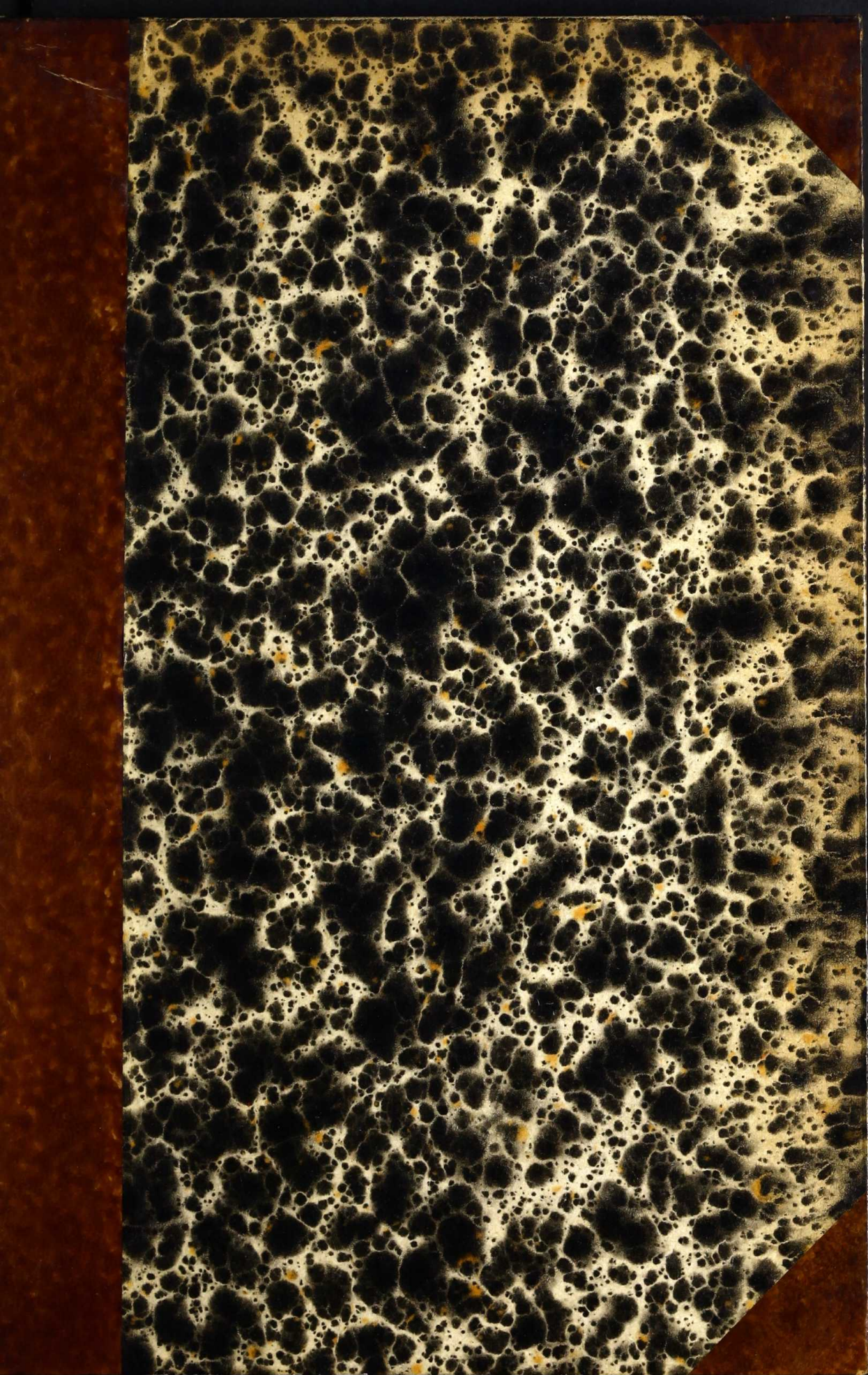
158 s. :

DK

Værket kan være ophavsretligt beskyttet, og så må du kun bruge PDF-filen til personlig brug. Hvis ophavsmanden er død for mere end 70 år siden, er værket fri af ophavsret (public domain), og så kan du bruge værket frit. Hvis der er flere ophavsmænd, gælder den længstlevendes dødsår. Husk altid at kreditere ophavsmanden.

UK

The work may be copyrighted in which case the PDF file may only be used for personal use. If the author died more than 70 years ago, the work becomes public domain and can then be freely used. If there are several authors, the year of death of the longest living person applies. Always remember to credit the author

57-101.

DET KONGELIGE BIBLIOTEK

130021272052

CARIT ETLAR

FREDSFYRSTEN

DET NORDISKE
... FORLAG ...

BOGFORLAGET
ERNST BOJESEN

FREDSFYRSTEN

CARIT ETLAR

FREDSFYRSTEN

MED VIGNETTER

DELVIS EFTER FORF.S SKITSER

ANDET OPLAG

KØBENHAVN

DET NORDISKE FORLAG

BOGFORLAGET ERNST BOJESEN

1899

Trykt i alt 3000 Ekspl.

THIELES BOGTRYKKERI

KRETAS ÆDLE BEFRIER

HANS MAJESTÆT

KONG GEORG AF GRÆKENLAND

TILEGNET

ALLERUNDERDANIGST

AF

CARIT ETLAR

FØRSTE AFSNIT

DEN TJENENDE BRODER

DENGANG Broder Joseph blev dimitteret som »Skriftkyndig« fra Klosteret i Ajaccio, bar han i Haanden det Brev, der indeholdt hans Skudsmaal fra den gamle Abbed til Prioeren i Vico-Kloster, hvor Joseph foreløbig var ansat som tjenende Broder.

Hans Karakteristik, der stod at læse i denne Skrivelse, lød omtrent saaledes:

»Troende. Lidt enfoldig. Disponeret for det Gode. Joseph har fremfor nogen Discipel i brændende Andagt hengivet sig til Selvprøvelsens hellige Løntime, og næppe har nogen kunnet lægge sit syndige Væsen mere aabent for Gud, ej heller bedet inderligere om Tilgivelse for Andres Synder, eller straffet egne Forseelser saa ubarmhertigt. Enhver Kristenpligt opfylder han som et retfølende Menneske.«

Saaledes lød Skudsmaalet, men Broder Joseph kjendte det ikke, medens han denne Foraarsmorgen vandrede op ad Bjergvejen med Brevet forsigtigt i sin udstrakte Haand, saaledes som han

havde lært at bære Messebogen efter Præsterne
op til Alteret, dengang han var Kordreng. Om-

kring ham bredte sig det duftende Makikrat,
isprængt med blomstrende Erika og Morbær-

træets mange Farver. Han saae ud derover med blide sorte Øjne, der ligesom hilsende søgte den Fremtid, han nu vilde vie sine Kræfter.

Da Joseph omsider fra det klare Sollys over farverige Klipper indhyllede i blaalige Luftslør, traadte ind i Vicoklosterets kølige Gange, bøjede han sig i dyb Ærefrygt for de værdige Fædre, der endnu bebo dette Kloster, som af verdslige Love er dømt til at nedlægges, naar dets nuværende Beboere ere uddøde, de saakaldte Missionspræster, der uden selv at have Sognekald stadig staa til Disposition, og snart hentes hid, snart did paa Øen, for at forstærke den gejstlige Indflydelse i Menigheder, hvis Sognepræst trænger til Støtte.

Fædrene gik Broder Joseph forbi med adspredt Blik, nogle fordybede i deres Rosenkrans, andre alvorligt samtalende. Han afgav sit Brev i det frescomalede Refektorie til Prioeren med de hvide Krøller under den lille Fløjelskalot og de brune, skælmske Øjne. Derefter blev han af Broder Anselmo ført ned i hans egen Murcelle indenfor Klosterporten. Joseph saae ikke paa den haarde Brix eller Træstolen ved det hvidskurede Bord, han bøjede sig halvt knælende for Christusbilledet paa Væggen, kastede derefter et Blik

gennem det tilgitrede Vindu, som vendte ud mod Klosterkirken med de tændte Helgenlys paa den anden Side af Pladsen under Kastanietræerne.

»Hvor her er dejligt,« hviskede Joseph.

«Her er Pokker, er her,« sagde den listige Anselmo med det rødlig Haar og den fregnede Braknæse, »her er Splid mellem Fædrene er her; for Tiden skændes de om, hvem der er helligst, og om hvem der skal tage mod Indtægterne af Klosterhaven. Intriger og Kævl, som jeg ærlig og redelig holder vedlige, det giver altid lidt Livsalighed og Fortjeneste.«

Broder Joseph saa uforstaaende paa sin italienske Medtjener, de to betragtede hinanden prøvende et Øjeblik, saa rystede Anselmo ærgerlig paa Hovedet og gik sin Vej.

Joseph bad sin første Bøn i Klosteret, den endte som en jublende Tak for den Lykke, som var ham beskaaret, at skulle henleve sine Dage i et saa helligt Hjem, saa nær Kirken og hans kære Helgene.

Medens Broder Joseph saaledes udøste sit Hjerte og følte lutter blide Svingninger i sit Indre, hørte han pludselig en sagte, prustende Brummen tæt ved sit Øre; han foer op og opdagede en bred fugtig Mule og et Par dorske Koøjne, der be-

tragtede ham mildt bebrejdende gennem Gitteret. Joseph gav efter for sin bevægede Stemning, han bøjede sig ned og kærtegnede det rolige Hoved, der fornuftigt og tilsyneladende forstaaende modtog den ensomme Broders Overmaal af Fø-

lelse. Dermed var Pagten sluttet, Joseph havde fundet en Ven, der ikke senere svigtede ham.

Dagene glæde, Maanederne bleve til et Aar uden at bringe synderlig Forandring i Josephs Forhold. Han opfyldte punktlig sin Pligt som Klosterportner, Klokker, Havemand, Sygepasser, uden at han derfor blev mere afholdt af de myndige

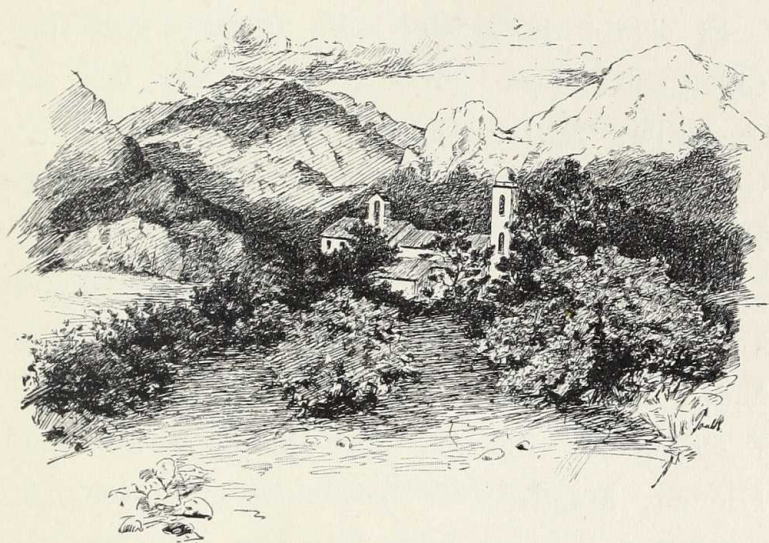
Fædre. Josephs stadig voksende Folkeyndest mellem Landsbyernes Befolkning, den de alle bejlede til, var dem en Torn i Øjet. Den tjennende Broders Blidhed blev dog ikke foreløbig sat paa nogen haard Prøve, han bestod dem alle i frejdig Ydmyghed, med myndigt Enfold, uden at ane at han gennemgik nogetsomhelst.

En Sommerdag kom Broder Joseph ned over en smal Bjergvej fra de Højder, der omgive Klostret, svømmende i blaalige, blaaviolette Taager. Hans skaldede Hoved med den lange, smalle Pande lyste i Middagssolens lodrette Straaler. Han gik langsomt og smilede blidt, halvfærdige Tanker og smukke Drømmestumper flød sammen i hans Indre, mens han dog stadig grublede over, hvorledes de strenge Fædres Urtebede i Aar bedst burde tilsaaes. Koen Gourou fulgte ham betænksom, dens Drøvtyggen forfriskede Josephs tørstige Gane, medens den af og til nærmede sin brede Mule til Vennens Ryg, prustende ham over med inderlig Velvillje, som om den sagde stunt og dumt:

»Du er en god Mand, Joseph, et rigtig elskeligt Menneske er Du.«

Broder Joseph standsede og saae sig livsalig om. Der hang Klosteret ud over Dalen, de

hvide Mure og buede Taarne stak lysende frem mellem Kastanietræsdynger, rundt om hævede skyhøje Bjerge deres takkede Tinder, iblandt disse »Esposate«, Bruden, hvis brede Jomfrukrone dukkede frem i det korsikanske Sommerslør, der har mange Farver, ledsaget af et talrigt Følge

Granitmænd, furede af Vinterens Lidenskaber, slørede af Øjeblikkets blide Ynde, medens de ranke og gravitetiske som i Live blive ved at stige opad mod Evigheden.

Joseph aandede den krydrede Luft og folte noget meget forvirret, der i hans Legeme blev en Lykkegysen og i hans Sjæl en Takkebøn.

Midt i denne Fred skingrede pludselig en klar

Trille ledsaget af buldrende Fodtrin ned ad en Trappe ovre i det høje Hus, der som en sværtet Tandruin skød frem paa den røde Klippe. Dette Hus tilhørte Klosteret, om Sommeren blev det lejet ud til »Ingleser«, som alle Fremmede benævnes paa Korsika, eller til Egnens Folk, naar Ingleser ikke forefandtes.

Et skarpt og hidsigt Hvin fuldt af sydlandsk Lidenskab afløste Trillen, — og saa igen en Sangtrille, en Latterjubel, der steg, steg, blev ved at stige, til den forsvandt i en overjordisk Tone, henaandet, ubeskrivelig.

Broder Joseph studsede, steg op paa Fædrenes Udkigssten bag Glasskaarmuren og saae ned paa Vejen udenfor. Der stod en halvnøgen, spinkel Pigeskikkelse, som med store Ildøjne stirrede mod Himlen, Munden var halvaaben efter den hendedøde Tone, og hun saae ud, som om alle Himmels Engle viste sig for hende.

Men Broder Joseph havde kun Øje for Pigens mærkelige Hænder, der vare strakte ud fra Kroppen med de yderste Fingerled krummede som hos en Døende i den sidste Kamp mellem jordiskt og himmelskt.

»Lille Pige,« udbrød Joseph forfærdet, »hvad er der dog i Vejen?«

Hun vendte sit Hoved med de unaturligt opspilede Øjne mod Stemmelyden. Da hun saae Josephs skaldede Pande over Klostermuren, raabte hun med undertrykt Hulken, højt og trodsigt:

»Amo! amo!« (Jeg elsker).

»Hvem?«

»Jeg veed det ikke,« hulkede hun.

»Gud?« spurgte han ængstelig.

»Jeg ved det ikke, men jeg skal synge det ud, højere end jeg kan, jeg vil synge det, maa, maa synge det, — — amo, amo!«

»Canaille,« lød en skingrende Stemme oppe fra Huset. Et sundhedsstraalende, olivenfarvet Kvindehoved kom frem i det sorte Vinduesgab ligeoverfor. »Ak, Broder Joseph, jeg er Jordens meest forpinte Moder, ved mit nyfødte Barns Vugge sætter den skræppende Canaille sig til at synge; men ved min Mands Minde, ved Madonna!« Kvinden hældte sin svulmende Barm ud over Karmen og bankede rasende med Fingerknoerne paa sine hvide Tænder, »ved mine Tænder her, sværger jeg, hun skal reddes fra Djæveln som rider hende, — herop med Dig!«

Den unge Pige blev staaende, stiv og ubevægelig.

»Lille Pige, Du maa lyde din Moder,« sagde

Joseph, hjælpeløs overfor dette meget jordiske Raseri.

»Stedmoder,« skreg den unge Pige mellem sammenbidte Tænder, »se, se!«

Barnet blottede uden Undseelse sine nøgne Ben mellem de farverige Pjalter. De vare tato-verede med blaa og grønne Striber som efter Slag. »Se, mine Laar ere sorteblaa som Himlen ved Nattetid med de mange, gule Stjerner, — Jesus Maria!«

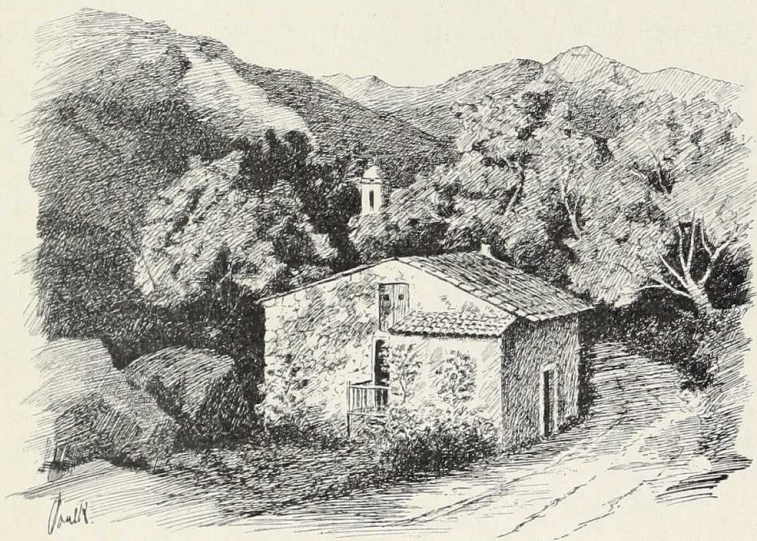
»Vent, lille tobenede Canaille, din skrigende hibou!« det sorte Vinduesgab blev tomt, kun en rød Kaktuslue lyste deri. Den unge Pige udstødte et angstfuldt Skrig, der endte i en Trille, en melodisk, ustandselig Lattertrille, idet hendes Stedmoder nærmede sig i korte Spring, slog Armene om hende og slæbte sit af Rædsel stivnede Bytte mod Trappen.

»Frels mig, lille, kære Pater Joseph, hun piner mig tildøde, jeg maa jo synge,« lød det som et Klageskrig, idet Døren sparkedes i.

Joseph blev staaende som fasttryllet, flade Haandslag mod nogen Hud lød over til ham, hulkende Bønner, flere skrappe Slag, saa ingen Bønner mere, blot taktfaste Slag og saa tilsidst Stilhed.

Et frejdigt, sortsmudset Drengenhoved kom tilsyne ved Siden af Kaktusblomsten i Vinduesaabningen.

»Nu har hun faaet Ris!« raabte han beroeligende over til Joseph, »jeg hjælper altid Motter

med at holde hende, til Djævelen er pisket ud af hende, og iaften skal hun smøres med en krabat Salve med Salt i, som søde Moder selv har lavet.«

Drengen nikkede fornøjet og forsvandt.

»Her maa hjælpes af al Formue,« hviskede Joseph og holdt Haanden paa sit bankende Hjærte. Dengang var Joseph endnu en ung Mand, men hvad der var ham i Kødets baaret,

forstod han ikke selv. For første Gang strakte Gourou upaaskønnet sin brede Mule over hans Skulder.

Næste Morgen steg Joseph iført en af Fædrenes aflagte, altfor store Soutane opad den stejle Trappe inde i Nabohuset, vadede gennem tørrede Maisblade og Høvlspaaner, der benyttes til Madrasfyld og traadte ind i et langt, lavt, sværtet Rum, Husets saakaldte Salon, med et sodet Arnegab og tommetykt Smuds paa Gulvet. Henne i et Hjørne sad den unge Pige fra den foregaaende Dag og bevægede en Vugge, stille og bleg. Moderen kom ind fra Køkkenet med olieglinsende, brunrøde Kinder. Hun hørte med tindrende Øjne Josephs Forslag at lade Datteren synge ved Orgelet i Klosterkirken, de trængte netop til en Sopran, da nogle kirkelige Sange skulde indøves.

Moderen rystede energisk paa Hovedet og mente, at den skrigende Ugle vilde fordærve den herligste Sang. Enden blev, at Joseph fik Pigen med over til Prøve i Kirken.

»Hvad hedder Du?« spurgte han blidt underveis.

»Canaille,« svarede hun.

Saa lukkede Joseph højtidsfuldt Orgelet op. Hans haarde Arbejdshænder fremlokkede de første

hvæsende Toner. En Skælven gennemfoer synlig den unge Pige, hun løftede Hovedet og lyttede som en Gladiator efter Kampsignalet. Et Ave Maria svang sig pludseligt fra hendes Læber ud under Hvælvingerne, dristigt, sejrssikkert og dog gennembævet som af Tornekransens Lidelse; saa stor Tonerenhed var neppe tidligere hørt i den afsides Bjergkirke. Joseph studsede, lyttede livsalig, her var Bøn og Inderlighed tilstede, hans Fingre brummede ufortrødent en falsk Bas, mens Stemmen steg, steg som om den tog Magten fra dens Ejerinde, tog en ny Verden i Besiddelse, beruset af egen Magtfylde.

Da Sangen tav, var en Menneskeskæbne afgjort. Canaille kastede sig aandeløs for Josephs Fodder, omklamrede med nøgne Barnearme hans spidse Knæ og hviskede med fuldblods sydlandsk Lidenskab, der endnu famlende søger sin Genstand:

»T'amo, t'amo!«

Hendes Øjne straaledede, hun kyssede hans Soutane, hans afværgende Hænder, Joseph sad lammet, forfærdet, aldeles tilintetgjort. Tilsidst faldt den unge Piges Hoved ned i den rødlig Præstekjoles Folder, og hundskriftede for ham alene sin forladte Hjælpeløshed under Stedmoderens

Pisk, om raffinerede Torturstraffe, om hendes glødende Had, Længsel mod Musik, mod Sol og Kærlighed.

»Du har reddet mig,« jublede Canaille omsider og saa op i Josephs blege Ansigt. Han glemte aldrig senere dette Barneansigts Glød. — Han gennemlevede her sin eneste jordiske skyldfri Kærlighed.

Broder Joseph rejste sig og rystede ublidt hendes Kærtegn af sig.

»Vi ville herefter hver Dag synge Kirkens hellige Sange,« udbrød han med skælvende Røst, som han forgæves søgte at gøre myndig. »Saa vil Herren tage Dig i sin Haand. Til Gengæld lover Du her for Alteret ydmygt at bøje Dig for din Moder, paa det at ikke den Stemme, der er indviet til at synge Herrens Pris, i næste Øjeblik profaneres ved hæslege Skrig og Forbandelser.«

»Jeg lover, jeg sværger, jeg elsker Dig, t'amo, t'amo, Dig, ak Dig alene min Redningsmand og søde Frelser!«

Den unge Korsikanerinde laa atter for Josephs Fødder, bedækkede hans Haand med aandeløse Kærtegn, ja, hun forgreb sig endog i sin Taknemlighedsrus paa Josephs skindmagre Ben.

Han sled sig løs og naaede fortumlet sin Celle. Gourous rolige Stemme ved Gitteret hilste ham velkommen. Joseph slyngede Armen om sin trofaste Vens Hals og hviskede:

»Gourou, gode Gourou! hørte Du Sangen — saaledes, saaledes!« han trykkede sine Læber vildt og ømt ovenpaa Dyrets brede Mule, lidt efter laa han paa Knæ, men den Klarhed, som Selvprøvelsens strenge Time denne Aften bragte ham, var ikke Fred. I Faste og Revselse spægede Joseph sit syndige Kød.

Fra den Dag lød daglig Orgeltoner og Sang i den ensomme Kirke under Kastanietræerne. Rygtet om Canailles vidunderlige Stemme samlede snart Bjergfolk langvejs fra, de sade med lyttende Andagt og stirrede opefter, hvor ingen var at se. For Broder Joseph fandtes ingen Fest som disse Timer, der sprængte nye Udsigter, udvidede hans Væsen, idet de samtidig lærte ham Sejervinderens Fryd og Martyrens Forsagelse. Under denne Kærlighedens Ildsol modnedes han for den Livsgerning, der var ham forbeholdt.

En Efteraarsdag kom der rige Fremmede i Kirken, — kort at fortælle, Carnailles Stemme blev »opdaget« af Kendere. Nogle Dage senere, mens de modne Kastaniehylstre dryssede ned

over Grønsværet, og den blankbrune, fugtig glinsende Frugt sprang ud til Livet i Sollyset, gjorde Canaille ligesaa, hun forsvandt for stedse fra Vico-dalen for at uddannes af Musikkens Mestre i Paris. Ikke engang Echoet af hendes Stemme blev tilbage i den stille Bjergkirke. Joseph rørte kun en Gang senere ved Orgelet, men da var det, som om alle dets Toner skælvede og brast, rustne og hæse under hans stive Fingre.

Lidt mere stilfærdig, med lidt klarere Øjne end tidligere, røgtede han sin underordnede Gerning. Disse mærkelige store Øjne, der altid forskende syntes at søge Midtpunktet i andres Lidelse, fandt det herefter ogsaa, medens han med kyndig Haand og med Hjertets ufejlbare Myndighed greb ind for at redde først den Syges Sjæl, siden Legemet. Lidt efter lidt blev Klosterets tjenende Broder til Fader Joseph for Dalens og Bjergets Befolkning.

Udenfor Havemuren fandtes en muret Kumme, hvori Klosterets næstbedste iskolde Kilde vældede ud Vinter og Sommer. Den bedste Vandaare, der indeholdt mange Luftblærer og let fordøjende Egenskaber var ledet ind i selve Klosteret, som rimeligt var. Snart samledes Syge og Vanføre langvejs fra udenfor Kummen, for at blive hjulpe

af Broder Joseph. De lejrede sig fortrøstningsfuldt Dage og Nætter paa den aabne Plads udenfor Kilden med de gustne Ansigter apathisk vendte mod Nattehimlen, og de halvnøgne gullige Legemer i dødlignende Hvile eller i forvredne Krumninger, medens de Fattiges ejendommelige Lugt laa febermættet og smitsom over Pladsen.

Alt dette behagede ikke de ærværdige Fædre. Salveklude, blodige Bind, laa spredte paa Grønsværet omkring denne uhyggelige Forsamling og virkede forstyrrende paa deres Meditationstime under de kølige Trækupler efter Middagen, ja, ligefrem kvalmevækkende efter Aftensmaaltidet, medens Josephs Navnkundighed som barmhjertig Broder spredtes over alle Bjerge.

Broder Joseph blev ofte sendt langt bort paa Missionsrejser, men han vendte altid tilbage stille og smilende, og med ham de stedse voksende Fattiges Skarer.

»Broder Joseph er en troende Kraft, der i Guds Tjeneste bør anvendes paa en af vore mest udsatte Poster i et højtliggende Bjergpas,« mente Fader Bonifaccio, ham der altid bar Hovedet paa Siden.

Koen Gourou var Josephs bedste Ven i Klo-

steret. Med sindig Hengivenhed hilste den ham velkommen, naar han træt og glad smilende vendte »hjem«, dens sagte Brummen havde noget menneskeligt ved sig, at sige, naar et Menneske er i løftet Stemning. De to Venner forstode hinanden uden mange Talemaader.

En varm Sommerdag stod Joseph og gravede ikke langt fra den Plet, hvor han første Gang hørte Canailles Stemme. Pludselig lod han Spaden synke og skjulte højt hulkende Ansigtet ved Gourous Hals.

»Canaille, lille Canaille,« sagde han.

Fader Bonifaccio, Destillator af Klosterets bekendte Parfumeessens og Mand med fin Lugtesans, som havde vanskeligst ved at tilgive Fattigstanken udenfor, stod i Refektoriets Buevindue og saae med rynkede Bryn den tjenende Broders letsindige Kærtegn.

Samme Eftermiddag blev Joseph kaldt op til den gamle Prior.

»Du driver Afguderier med vor Malkeko og ødsler paa den jordiske Kærtegn, som det er os forbudt at yde noget Menneske,« sagde Prioren.

»Gourou,« stammede Joseph brødebetyngt, »Gourou er ikke noget Menneske.«

»Jeg bliver nødt til at skille Dig fra den Ko,

Du vækker Forargelse ved din Kærlighed til den,« sagde Prioeren med streng Røst. Joseph stod med nedslagne Øjne og famlede ved Rebet paa sin Soutane, han saa derfor ikke det skælmske Øjeblink, der fulgte med Ordene. »Gaa ned til Broder Anselmo og siig, at han endnu i Aften skal trække den Ko op til Slagteren i Nesa; iovermorgen bringer han Kødet ned i Klosterkøkkenet til Nedsaltning.«

Joseph blev bleg, snappede efter Vejret og adlød. Lidt efter hørte han Vennens langtrukne Kalden, medens Broder Anselmo drog Gourou ud af Gaarden. Han standsede udenfor Josephs Gittervindue og kiggede skadefro gennem Jernstængerne.

»Nu skal lille Gourou nok slagtes,« sagde han, »men det gaaer i en Snup, Øksen dasker hende her lige mellem Hornene, et Par Brøl, — kaput! Sikke noget delikat Sul vi der faae, Du har jo fodret hende op med Kløverblomster og Timian! naada!« vedblev han og slog et Smask med Tungen, medens han med Haanden aftegnede forskellige Partier paa Dyret. »Se her, det kan blive en delikat Mørbradsteg, saftig, ikke for haardstegt, og sikken en Suppe med gloende Fedtøjne til nysprængt Bryst, — og saa her,

Sancta Madra, sikke Frikadeller til det gamle tandløse Flæskemagasin Pater Bonifaccio,« Broder Anselmo kneb Koen paa et ubeskriveligt Sted og viste fornøjet sine brede Tænder, da Gourou forskrækket sprang til Side.

Dermed trak han af med Koen, der kun modvillig fulgte ham og blev ved at dreje Hovedet mod Joseph indenfor Gitterstængerne.

Den Aften gik Broder Joseph om som i Søvn med udslukkede Øjne, hans Læber eftermumlede Bønnen i Kirken, hans Hjærte fulgte Gourou, drog sig sammen for hvert Drag Anselmo gjorde i Rebet, lænkedes til Slagterens Baasbøjle, hvor Gourou nu stod og ventede paa Vennen i de fremmede Omgivelser.

Den Nat laa Joseph paa Knæ og søgte i sin Enfold at forklare Vorherre, at det var ham alene, der havde fortjent Slagterdøden, og at Gourou jo egentlig ikke havde forbrudt noget. Han vred sine Hænder. Pludselig rejste han sig med et Angstskrig, Øksen, — den forfærdelige Slagterøkse! Gourous klagende Brøl, mens den sank sammen og med bristende Øjne søgte Vennen, som ikke var der, — Angstsveden brast frem over Josephs Legeme, han sprang op, uden at betænke sig forlod han sin Celle og løb op ad

Bjergstien til Slagteren i Nesa, Lydighed, Klosterpligt, alt var forsvundet.

Men Gourou var ikke her og ikke der, skønt Joseph kaldte og lyttede ved alle Stalde i den sovende Landsby. Tilsidst satte han sig fortabt paa en Sten; Morgenlyset laa allerede over Bjergene, om et Kvarter brød Dagen frem, aldrig havde Joseph begrebet sin egen Magtesløshed før nu, eller Penges Værdi, og af jordisk Mønt ejede han intet. Han løb tilbage til Klosteret paa sine bare Ben: ingen Naade, ingen Frelse.

Saa drønedes Porthammeren mod Klosterdøren, Josephs forvaagede Ansigt kom tilsyne indenfor Gitterlugen.

»Rosenrødt Pariserbrev til Fatter Joseph, jo jo, se se!« raabte Landposten og stak et forsegleet Brev ind mellem Jernstængerne.

Et Skrig som fra en Dødsdømt, der pludselig benaades, lød fra Josephs Bryst, en Femhundredfranks-Seddel laa i hans skælvende Haand.

»Gourou, Gourou!« hviskede han.

I Brevet stod at læse:

»Gode Fader Joseph.

Modtag denne Seddel og frels en Synder fra Døden, om Du kan, eller giv en Ulykkelig til-

bage til Livet. Bed for mig, jeg er kommen lidt paa Afveje, men det gaaer nok over, naar Du beder for mig derhjemme i vor Kirke.»

Din Canaille.

Josephs dirrende Læber stivnede.

»Frister, Frister, vig fra mig,« hviskede han, »en Sjæl fra Døden, give en Ulykkelig tilbage til Livet, — Jesus Maria! Hyrden Rodolphe deroppe kæmper for Livet, — Enken Sartones Sjæl kunde reddes.«

Joseph bøjede sin Pande mod Stengulvet. Da han en halv Time senere rejste sig, lyste hans Træk, Beslutningen var fattet.

Fader Joseph gik op og knælede for sin Superieur med de skælmske Øjne og de hvide Krøller, der livslystne klamrede sig op om Fløjelskalotten. I enfoldige, barnlige Udbrud lagde den ydmyge Broder sin hele Vaande for Abbedens Fod, skriftede sin syndige Kærlighed til Vennen Gourou, hans Oprør mod Priorsens Bud, hans natlige Ophold udenfor Klosteret, og tilsidst gav Joseph Superieuren Parisersangerindens Brev og Pengeseddelen.

Der gled en Alvorssky over Priorsens smilende Træk.

»Hvorfor købte Du ikke din Ko fri, nu Du

fik Penge?» spurgte han med et gennemtrængende Forskerblik.

»Jeg kan ikke købe Gourous Sjæls Frelse og heller ikke paa den Maade give en Ulykkelig tilbage til Livet,« hviskede den ærlige Joseph og støttede sig træt og syg mod Bordet. »Gourou har ingen Sjæl, lærte I mig jo, og hun er ikke ulykkelig, for hun troede alle Mennesker godt, saalænge hun levede, — ogsaa da Slagteren løftede Øksen — —.« Joseph skjulte Ansigtet i sine Hænder.

»Gaa nu,« sagde Prioeren strengt, »Du havde for din Opsætsighed fortjent at ligge ude under Bregnerne i Kulden i Nat — men denne Gang lade vi Naade gaa for Ret.«

Joseph foldede Hænderne over Brystet og gik til sin Gerning. De Retfærdiges Fred kom over ham.

Men da Mørket faldt, og Klosterherrerne sov i deres varme Filttæpper, gik Joseph ud og lagde sig mellem de visne Bregner i Foraarsnatten. Blæsten fik Klokkeknæbelen til at ringe sagte uregelmæssige Slag over hans Hoved.

»Vorherre kimer nu til Sjælefest,« hviskede Joseph, mens hans Lemmer stivnede, og en velgørende Dødsighed sænkede sig over den trætte

Mand. Engang Stormen foer hen over ham, syntes han, at det var Gourous brede Mule, der prustede ved hans Kind, dermed sov han ind.

Da han vaagnede, stod Fader Bonifaccio med hans Puls i den ene Haand og Uret i den anden. Joseph laa i sin Celle paa Urtelejet. Da han vendte Hovedet, saa han Superieuren med oprakte Hænder takke for hans Frelse. I det samme hørte han en sagte Brummen henne ved Vinduet. En bred, fugtig glinsende, dampende Mule stak sindigt drøvtyggende frem gennem Gitteret.

Josephs Øjne blev store, han saa spørgende paa Fædrene, Superieuren aabnede Døren, og Gourou gik rolig ind i Cellen, snusede Vennen over med inderlig Velbehag, hævede derefter Hovedet og udstødte et langtrukket Brøl, der genlød forstærket fra de nøgne Mure. Joseph slyngede Armene om Koens Hals og græd. Pludselig hævede han forskrækket sit Hoved.

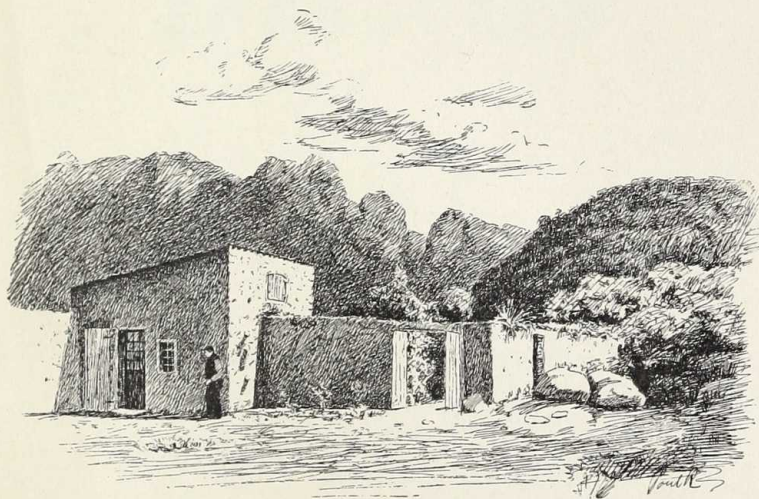
»Vredes ikke, det er ikke Gourous Skyld, at jeg græder,« sagde han undskyldende til Superieuren, »det er af Lykke over al denne Naade og Godhed, I kære Venner og Herrer Fædre.«

»Alene Gud er naadig og algod, han har forbarmet sig over os i vor Uforstand,« sagde Prioren alvorlig. »Hvor kunde Du gøre os den

Sorg at tage min Spøg alvorlig, da jeg bød Dig sove i Bregnerne?»

»Jeg vilde saa gerne gøre min store Synd god igen,« svarede Joseph og holdt fast om Gourous Horn.

»Vi ere alle Syndere, bed for os alle, min kære Søn,« sagde Supérieuren, og Joseph bad højt og inderligt, da Fædrene forlode ham, — men det var mest for den lille Canaille.

ANDET AFSNIT

ENEBOEREN

EFTER denne Prøvelsens Tid fik Joseph gode Dage i Vico Kloster. Og der var det at sige om hans gode Dage, at de bleve ved at være til for ham i kommende haarde Tider. Han slog Rod i de Dage, Egens Pælerod, i hans Hjemstavns Verden, i Kirken og dens Gerning, i Medmenneskenes Hjerter.

Joseph blev alle Dage ved at være den samme enfoldige Broder, som hin Foraarsdag betraadte Vico Kloster med sit Skudsmaal i den fremstrakte Haand. Men denne Enfold var ikke stillestaaende eller aandelig Død; en hjertevarm Tro bølgede levendegørende op og ned derunder, bragte hvert Øjeblik nye Omskiftelser, nyt Liv, nye Udveje, hvor alle Mure syntes at lukkes stængende for Forstanden. Det var Hjertets virkelige og vækkende Livsværdier, der holdt Ilden vaagen i dette enfoldige Indre. En Ild, der kun brændte for at leve sit rigeste Liv i andre, give sin bedste Varme til andre, — Livsværdier, der for Joseph førte til et Liv i Skønhed, overalt sprang for

hans Stav en frisk Kilde frem fra Stenen, og han saae den vælde frem uden Undren, han vidste, at Livskilden er allevegne tilstede i døde Sten, naar der blot bankes rigtigt derpaa.

Pater Joseph blev altsaa ofte sendt bort i lange Missionsrejser rundt paa Øen.

Naar han saaledes var ude i »Forretninger« var han som en Grævlingehund paa Spor efter Byttet. Lok for den, kast dens Livkost for den, giv den Kærtegn, den værdiger Dig ikke et Blik. Saaledes ogsaa Joseph. Naar han foroverbøjede sig med blanksvedig Pande og hurtige Skridt, som om han frygtede at komme for silde, gik gennem Landsbyerne og gode Venner vinkede ham ind i Osterierne, saae han op med et Nik, et spørgende Blik, der kom fjernt fra.

Rakte man ham en Forfriskning, en Læskedrik, greb han den og slugte den begærlig, uden Taksigelser, i sin Gernings Navn, og skyndte sig endnu hurtigere fremad, som om hans Tanke imedens var ilet videre mod Maalet, og det nu gjaldt om at indhente den.

Men kom Joseph paa sine Vandringer ind mellem de unge Mænds og Pigers Klynger, naar de efter endt Arbejde sad i Kredse, hvert Køn for sig, om de plaskende Fontæner, saa lød der

Frydeskrig, og Joseph blev standset med Magt. Saa straaledede hans Ansigt, men beholdt dog et undskyldende Smil, fordi han et Øjeblik trængte forstyrrende ind i deres Glæde.

Fader Joseph elskede Ungdommen. Han kunde i Timer sidde og lytte til dette velrettede sydlandske Blomstersprog, der som Castagnetsmeld fløj fra Kreds til Kreds, fængede, blussede og sendtes tilbage som smaa Bomber, ladte med Brandstof, jordiske Aandedræt, Lidenskabslængsel, artikulerede Sjælelyde, sværmeriske Bryndesuk uden Legeme, og dog kun legemlig Ild, af alle faldt, af ingen tændt, — medens rosenrøde Ildtunger luede frem af blaa Afstandstaager, lejrede tæ op til Nuet, op til unge Hjerter i Brand, i Længsel. Alt saadant fyldte Luften, fløj fra Kreds til Freds, eksploderede netop i det Hjerte, hvortil det sendtes.

Joeaphs hurtige Blik fandt altid de egentlige Brænlpunkter i denne Leg, alle disse smaa Livshemmeligheder vare ham betroede i Skriftestolen, han kødte det Hele bedre end selve Ejermændene, vidste naar Tiden var inde til med lempelig Haand og Hjertets Myndighed at lede til det, der for hm syntes Indbegreb af al jordisk Lykke: Familieliets lutrende Opdragelsesanstalt, Slægts-

institutionen med dens tusindfoldige Gengældelsesmagt for Godt og Ondt, forgrenet højt op og dybt ned i kommende Slægtled, en Lykke, der var Joseph selv nægtet at opleve.

Joseph blev elsket af de Unge, han var deres fortrolige Tillidsmand, de raadførte sig med ham og stode sig vel ved at følge hans simple Raad.

»Det Gode er Guds Villje, gør den ufortøvet, uden Betænkning, Guds Stemme taler i dit eget Bryst, følg din Samvittighed.«

Saa kom den Dag, da Josephs Tid som tjenende Broder i Vico Kloster var tilende. Fædrene vare omsider i deres Raad blevne enige om som deres uafviselige Pligt at anvende en saa troende Kraft som denne Broder i den hellige Missions Tjeneste ude i Livets haardføre Gerning, deroppe i et af de udsatte Bjergpas, hvis stejle og traage Stier viser Vej op til Himlen, og som giver Udsigt til Jordens store Sten og forrevne Tagedybder.

Ja, Broder Joseph burde ansættes deroppe som Forpost i en af Stormkløfterne, i et af disse Evighedsgab, hvor det stærke Hjerteslag er en større Magt end al Verdens Lovbud, undestrøgne af Kanontorden.

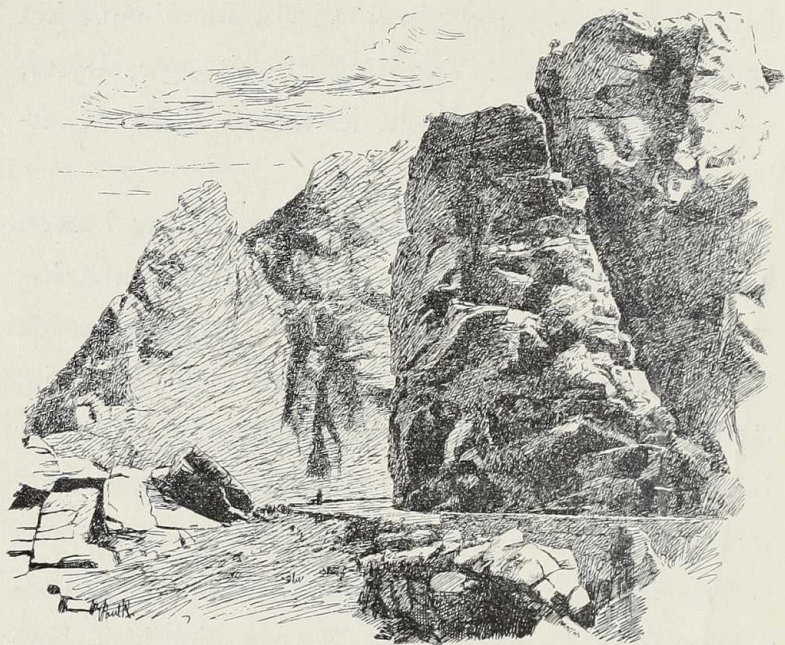
Alle Helgenlysene vare tændte og brændte

lodret i den lille Bjergkirke, da Fader Joseph for sidste Gang baglænds og nølende forlod hvert Alter med en dyb Bøjning og en sagte Mumlen. Udenfor paa de flade Stentrin lagde han sig paa Knæ og bad med Hænderne for Ansigtet. Da han rejste sig og greb sin lille Bylt, for ubemærket at begive sig paa Vandring til sit nye Hjem, var Pladsen under Kastanietræerne fyldt af ærbødige Mennesker.

Skønt Timen for Josephs Bortgang var bleven holdt hemmelig, havde Omegnens Befolkning dog samlet sig, for at byde deres Joseph Farvel. Skaren brød ud i Bønner, Graad, Suk og Skrig, de omklamrede Joseph, omringede ham, Trusler begyndte at lyde mod de Fædre, der berøvede de Fattige deres Ven og Hjælper i al Nød.

»Børn, Børn,« udbød Joseph, Stemmen kvaltes i hans Hals; »Børn, mine Børn,« det blev hele hans Afskedstale, men det var nok. I næste Nu var Joseph løftet op paa Alles Arme, og saaledes bare de ham først ned i Dalen, saa op til Missionskorset ved Kommuneskættet. Joseph sad stille hen som en Fyrste paa sin Trone, Taarer og Smil vekslede over hans Kinder, han klappede af og til de nærmestes Hoveder. Da de satte ham ned paa Jorden, skyndte han sig afsted

uden Afskedsord, blot en hastig Vinken med Haanden. Pludselig standsede han med et Glædeskrig. Der stod Broder Anselmo og Gourou. Koen gik sindig hen til Joseph og stillede sig

drøvtyggende ved hans Side. Det var Fædrenes Gave til den Bortdragende.

»Hendes Yver er struttende fuldt af Mælk,« forklarede Anselmo, »det kan gøre godt deroppe, hvor Du nu drager hen.«

Joseph vendte sig om og bredte Armene ud over den rige Dal, hans Hjerter strømmede over af Tak og Velsignelse.

Saaledes begav Joseph sig til sin alvorsfulde Gerning, om hvilken her videre berettes.

Efter to Dages Vandring naaede han og Gourou Niolo Bjergpas med de trange, stejle Stier op-
 efter og de vide Udsigter til Jordens forvitrede
 Sten og Taagedybder.

Fader Joseph saae paa sit ensomme Stendynge-
 hus med store, glade Øjne og mente, at det
 var et herligt Hus. Her skulde hans Legeme
 hvile ud, og alle hans Tanker blive til kærlige,
 husvalende Følelser, som han daglig fra sin
 Stendynge kunde sende ud over Egnen, afsø-
 gende hver trængende Krog, forberedende hans
 Besøg.

Det faldt ikke Fader Joseph ind at undersøge
 denne Bolig eller at bekymre sig over, at den
 egentlig manglede alt, for at tilfredsstille selv de
 tarveligste Fordringer til Livets nødvendigste.
 Han vilde med taknemligt Sind have takket for
 en endnu mindre Stendynge, endnu højere oppe
 i et endnu mere utilgængeligt Bjergpas.

Fader Joseph behøvede som den ægte Kunstner
 kun smaa Midler for at naae den store Virkning.
 Ikke mere Plads end f. Eks. Michel Angelo en-
 gang i Florents, da han i sit lille, tommestore
 Arbejdsværelse ved det smalle Brædt, klinet op

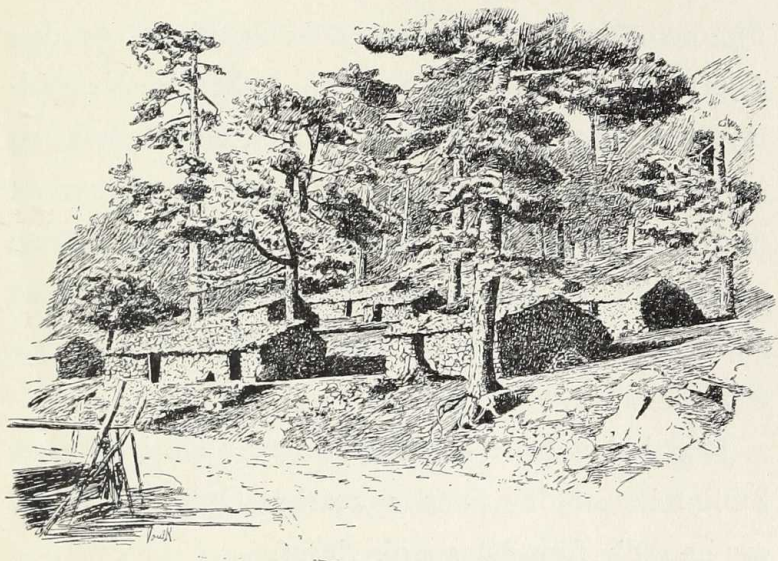
mod Muren indenfor en sparsom Lysaabning, fuldførte Udkast til sine uforgængelige Mesterværker. Hjertets Kunstner skulde Joseph naae at blive heroppe i Ødet, i beskeden Ubevidsthed, aldrig ved de store Ord. Hans Tanke var klædt i Enfoldets knappe Udtryksform, et lille Suk, et næppe mærkeligt Tonefald var ofte de Midler, hvormed han virkede stærkest.

Men se, Fader Joseph var fyldt af den Aand, uden hvilken Verdens største Genier kun naae at blive — Gøglere.

I hans Bryst hævedes og sank den mægtigste Maskinhammer, der blev og bliver opfundet, den bankede det røde Hjerteguld frem af Sjælens sorteste Slagger. Et Verdenshav af Inderlighed var i Josephs Bryst altid i stigende Flod og vigende Ebbe. Religiøse Brydninger voksede ikke frem heraf, hvorfor skulde de vel det? Han ejede allerede alle Brydningers Frugt. Hans Tro var hele hans Viden, Lykke, Kilden til hans utrættelige Energi, selve hans Livskraft. Den kom ikke til ham som en Aabenbaring efter lysky eller lyssøgende Bedrifter, den var vokset op med ham i hans Barndomshjem langt borte i en Dal, var nu bleven hans Nervers Hovednerve, der alene lod ham føle Temperaturforandringer,

Sult og Tørst. Naar Klosterreglementet bød Fastesuppe, spiste han den som krydret Kraftsuppe, naar Kirken tillod fuld Kost, slugte han den mekanisk.

Medens han steg ned i Dalen, var det, som

om hans Tanke stræbte op efter, hans Gang var snublende hastig, foroverbøjet, som om han bar paa en overvægtig Byrde, Guds Kærlighedslære, og frygtede for ikke at komme tidsnok. Men naar han gik hjemad til Stendyngehuset bag det lille Kapel, saa slæbte hans Jernsømsko, som om hans bedste Tanke dvælede dernede i Hytten han forlod.

Naar Regnen faldt raslende paa de eviggrønne

Blade, syntes de ensomme Hyrder, at det lysnede som Solblink, naar han kom til dem. Derfor blev lille Fader Joseph fra Dalen stor for dem deroppe i Stendyngehuset, og hans Skygge blev aldrig lang selv i Aftenstunden.

Denne lille, enfoldige Fader vilde i alle verdslige Kampe være kommen ynkelig tilkort, og dog sejerrig gaa ud derfra i sin altbesejrende Ydmyghed, hans Smil vilde i Nederlaget lyse og bede om Undskyldning, fordi han havde været nødt til at vige, og i hans store, troskyldige Øjne vilde staa en frejdig Forsikring om, at han snart kom igen for at begynde forfra og — — sejre.

Joseph havde læst mange Bøger nede i Klosterbiblioteket under hans syvaarige Ophold i Vico, og han fik fremdeles nok deraf.

Broder Anselmo blev regelmæssig to Gange om Aaret sendt op til Josephs Missionsstation med saavel Bøger som Proviant. — Han medbragte for egen Regning nogle Flasker gammel Klostervin, som han snedig forstod at liste ud af Fader Bonifaccios vellaasede Kælder. Fader Joseph havde imponeret ham, samtidig som han følte en nedladende Ringeagt overfor saa megen Hjertens Enfold.

»Er der nogen af os, som fortjener at drikke gammel Vin fra Halvfjerdserne af den bedste Aargang, saa er det nok Dig, Du lille, skævbenede Dydsfatter,« forsikrede Anselmo, medens han læssede de tunge Kurveflasker af Æselet. »Du er jo næsten en Helgen! og se her er Pølse og røget Skinke. Havde Du fulgt mine Raad, kunde Du haft dine magelige Dage nede i Klosteret som jeg, — sikken Vin og Sul og mild Foraarsvarme vi nu har, medens Slud og Storm heroppe kroger ens Lemmer af Gigten. — Nej, det gaar ikke at være storgesnossen, som Du var, det gaar Pinedød ikke, er man nu engang et Hjul i et velordnet Samfund som vores, maa man arbejde jævnt og uden Lirumlarum og ikke klapre afsted med Himmelspræt som Du, saa bliver man kappet af, werfet herut! — Naa, saa det er, hvad Du har i dit Fadebur!« Anselmo brast i Latter og slog Hænderne mod sine fede Laar. »Et og et halvt haardkogt Æg, som Du har gnavet Dig igennem med din ene skæve Fortand, og en muggen Ost, som Ormene skamme sig for at stikke af med, og Brød saa tørt som en Vindskorpe, Herre Jemini!«

Da Anselmo omsider havde leet sig træt, dækkede han Bord med Klosterets gode Retter, tvang

Joseph ned for Bordenden og blev pludselig mildt bebrejdende.

»Du bliver jo anæmisk, Fatter Joseph, Herren evig, anæmisk og galdesyg, og hvad skal det saa blive til med Vorherres Tjeneste, tænker Du slet aldrig paa den? og paa det Bud: Du maa ikke bedrive Hoer, som vil sige: »Ens Legeme skal man da holde vedlige!«

»Det er ogsaa sandt,« sukkede Joseph brødbetyngt, »men her er saa mange Fattige og Syge ved Vintertid, de maa have Føde.«

Anselmos struttende Kinder glødede, medens han fyldte Josephs store Vandbæger med blodig-rød Vin.

»Det bliver aldrig til noget med Dig, hvorfor udskriver Du ikke en regulær Skat heroppe, saameget fra Proprietærerne, Gedemælksost af den fedeste fra Hyrderne, og nylagte Æg, de Kæltringer stikker En helst de raadne ud, Kapuner, Moufloulam, hellige Kors, det skulde være mig!« Anselmo hævede sig i sin rubenske Kødskraft og slog ud med begge Arme. »Jeg lod de levendige Asner bygge mig en forsvarlig Stengrotte, og den smækkede jeg fuld af Lækkerbidskener og dæggede for mig og de smaa Skriftebørn, tændte Fyr, og bad til Vorherre naturligvis, —

hør lille Joseph, Du er egentlig et storartet Fæ, her kunde gøres noget heroppe, og saa har man ikke de laskede Kvindefædre til at kigge En efter i Sømmene — skal vi være enige om, at Du er en grundskikkelig Potifars-Joseph!»

Anselmo tømte sit Bæger og slog et Smask med Tungen, vred sine Hofter og udbrød med lystne, himmelvendte Øjne: »Sikken Lammekød Du kunde fraadse i heroppe! Madonna Sancta Maria, Vierge amata intemerata!»

Han borede sine tykke Fingre mellem de skægløse Læber og sendte et Slængkys mod Himlen.

Fader Josephs Træk bleve stive og strenge, og da Anselmo paa Æslet var forsvundet, luftede han sin Stenbolig og stænkede Vievand derinde.

Længere nede paa Zigzagstien kom Anselmo endnu engang tilsyne. Han satte Haanden for Munden og raabte opefter: »Du er et storartet, grundskikkeligt Fæ, lille Joseph!»

Bøger fik Joseph altsaa nok af, og de vare langt fra alle af kirkelig eller religiøs Natur. Joseph læste saavel Taine som Spencer og Stuart Mill og forstod, hvad han læste, uden at den Læsning dog paavirkede ham. Hans Indre var for stærkt, hans Personlighed for grundfæstet til at andre Menneskers Meninger, Fortolkninger,

filosofisk Opdigt og jordbundne Forstandsbeviser havde nogen som helst Betydning for ham. Den Slags dernede syntes ham som et Carneval, efter at Masken er falden, hvor den vidt og vildt-flyvende Tankes Fantasikonfekt bombarderede alt og alle som i et Bakkanal.

En Dag fik Joseph Besøg af en højtstaaende Præst fra Fastlandet, en nidkær og retfærdig Mand med værdig Anstand og myndigt Blik. Eneboerens Gerninger vare rygtedes viden om. Han selv og hans Hytte vilde snart have hørt til Korsikas indregistrerede Seværdigheder, der falbydes de Rejsende, og hvortil en Fører koster saameget, et Æsel saameget, — — men et Mulæsel med Damesaddel en heel Deel mere.

Heldigvis laa Josephs Missionshus for afsides til med Udbytte at kunne benyttes som Indtægtskilde. Den omtalte Prælat følte det imidlertid som en kollegial Embedspligt at overvinde Vejens Besværlighed, og naaede omsider Bjergpasset, ledsaget af en tjenende Franciskanermunk.

Joseph havde hængt sin Soutan op paa en Knage indenfor Døren, for at spare paa den, og viste sig iført en grov Uldtrøje, der stod aaben over Brystet og blottede hans Ribben.

Han var ifærd med at grave et lille Stykke

Jord, hvortil hans Skriftebørn havde baaret Mulden langvejs fra, efter at de først møjsommeligt havde fjernet nogle store Klippeblokke, for at skaffe Plads til en Stump Urtehave bag Kapellet.

Joseph bød forlegen sin høje Kollega at træde indenfor og satte Mælk, Brød og Ost frem paa Bordet. Kanonikussen saae sig tankefuld om, fæstede derpaa et undrende Blik paa Fader Joseph, der stod og smilede venligt, hvorved en enlig Tand blev synlig under Overlæben.

»Her maa være ensomt,« sagde Prælaten, »især ved Vintertid.«

»Ikke saa meget,« svarede Joseph undskyldende. Han pillede undseeligt ved Rebet om sin Soutan og følte sig som altid ringe og uformuende overfor sine værdige Colleger, fast overtydet om, at de alle stode langt over ham i al Guds Gerning. Han svarede hurtig og sky paa alle Spørgsmaal, som om han var i Skoleforhør.

Da Aftenen nærmede sig, og Prælaten atter beredte sig til at drage bort, spurgte han:

»Sig mig nu, kære Broder, hvorledes forholder De Dem egentlig overfor Skærsildsdogmet, det maa vel ofte holde for heroppe i Ødet mellem de mange vilde Kroppe?«

»Skærsildslæren!« udbrød Joseph og saae op

med et forskræmt Blik, medens han strakte Hænderne ud, som om han vilde afværge en Fare. »Skærsilden,« gentog han usikkert, »mine Skriftebørn ere alle gode Mennesker.«

»Forstaa mig vel, vi mene det jo ikke altid saa slemt, som det lyder med den Ild,« vedblev Kanonikussen og kneb det ene Øje sammen: »men der er jo allevegne haarde Halse mellem de Sjæle, der ere os betroede, og dem maa vi intimidere til deres eget Bedste.«

»Det behøves ikke saa meget heroppe,« skyndte Joseph sig at forsikre, »og vi kunne komme saare langt med den gode Gud, ja visselig, saare langt.« Josephs Blik fløj kærtegnende ud over Dalen. »Men maaske dernede i de store Stæder,« tilføjede han og saae bedrøvet og bekymret spørgende op til Prælaten.

Den Fremmede bredte til Afsked sine Arme ud over Eneboeren, velsignede tillige Stuen med større Hjertelighed end han plejede at anvende og skyndte sig nedover.

Joseph blev staaende og saae efter den sjældne Gæst med den sjældne Naadegave, »at kunne velsigne«, og han tænkte med Længsel:

»Ak, hvem der kunde gaa om som en saadan vandrende Velsignelse for Andre og gøre selv

en ringe En som jeg saa overvættes lyksalig og hjerteglad.«

Ja, det med de store Stæder dernede bag Bjergene, de voldte Joseph megen Uro og Grublen, naar han i ledige Stunder tænkte derpaa. I en af dem, den allerstørste, Paris, levede jo nu Canaille og var en fejret og berømt Sangerinde.

I Ny og Næ kom der Joseph en Avis i Hænde udefra, og han læste med Undren om Dagens Krav og Myretuekævl, saa fremmedartet og interesseløst, saa ufatteligt for hans Verden. Han grublede og overvejede i sit Hjerte, tænkte tilsidst, at han maatte være meget indskrænket, meget enfoldig, thi det vedblev at forekomme ham, at de dernede gjorde sig Bekymring om mange Ting og at kun Et var fornødent.

Saaledes stod han en Aften, efter at et saadant Budskab var naaet op til ham ved en forbipasserende Gendarmpatrouille, og betragtede efter endt Læsning tankefuldt en lille fyldig Kilde, der sprang ud fra et Hul i Klippen, faldt paa de store Sten, splittedes i mange, smaa Vandaarer, der hver for sig skummede videre, jo tyn-dere jo hvidere og mere iøjnefaldende, sønderdeltes, samledes hist og her, nogle stræbte i Øst og andre i Vest, her løb en lille Vanddeel helt

bort fra det Hele, for sig selv, vilde drage det Hele efter sig over i et andet Hele, opnaaede kun at sive bort draabevis, indtil alle Vandrender og Draabefald længere nede atter samledes — i den store Flodseng.

Et lyst Smil fløj over Josephs Ansigt, nu forstod han Meningen i det Hele dernede i Verden, den samlede Kilde fra Evighedens Udspring, de store splittende Stene, de tusende smaa Vandløb, jo tyndere jo hvidere, skummende i Øst og Vest og tilsidst, — det samlede Løb ud i Floden, Evigheden.

Saa var Joseph igen fornøjet og nikkede trøstigt mod Himlen.

Der kom alligevel Tider, da Josephs stejle Stier mod det Høje blev endnu stejlere, og da hans Indblik i Jordens forrevne Taagedybder blev endnu dybere. — Det var, naar Canailles smaa Breve med aabent Skrifte kom til ham. Det var den sejerrige, forgudede Primadonnas Given sig hen i Nuet, uden indre Holdning eller højere Tilhold, i Beruselse, Duft, Blomster og Forgudelse, en Hvirvelvind, der lod Fader Joseph magtesløs tilbage. Brevene vare alle underskrevne: »toute Canaille«.

For ham lød det op fra disse Breve, som om

en Livsharmoni var bristet i lutter Mislyd, lutter Veklange i skærende Dur.

Efter lange Tidens Tavshed kom saa dette Brev:

»Endelig! endelig! Nu seer jeg Paris for min Fod, nu, jeg ikke længer bryder mig derom! endelig ejer jeg denne Kraft, endelig kender jeg denne navnløse Lidelse, som jeg higede efter som Barn derhjemme, husker Du? — Vil Du vide det Hele? Jeg tog en Aften som alle andre ud for at høre den meget omtalte Violinspiller Costa Rigo i et Forstadsteater, hele Paris maa derud. Han spillede som et ligegyldigt Barn, uden Teknik, lidt vildt og trodsigt, her og hist lidt Naturtoner med Citherklange og Sækkepibelyde i. Jeg smilede overlegent, han saae det, pludselig fløj hans Bue hvinende i Vejret, fra det Øjeblik holdt mit Hjerte op at banke. Da han tav, og Salen var i Brænding, traadte han hen til mig uden at ændse mit Selskab eller Bifaldet, slog med sin Bue hensynsløst min Pelskrave tilside, pegede paa min Strube og sagde: »Det er den.« — Kun min Strube, forstaaer Du, hans lynende Øjne værdigede ikke mig selv et Blik, — kun min Strube! Han smilede overlegent og tilføjede: »Den mangler alligevel Tonen.«

Dermed vendte han mig Ryggen og gik. Jeg greb hans Arm og raabte: »Jeg veed det, De har Ret, tusindfold Ret, jeg mangler Tónen.« »Skal jeg lære Dig den?« spurgte han. Jeg har nu lært den, i et Skrig er den bristet frem fra min Strube, nu kan jeg den, ejer den, forstaar Du, den Tone er nu mig selv, og han støtter sin Violin mod mit Bryst og gengiver den, forstaar Du? nej, hvor skulde Du kunne forstaa det, stakkels, kære, lille Fader derhjemme i Helgenkapellet! Ja, Du gode, stakkels Fader, er dette en Synd, da bed for mig, at den maa vare ved ind i Evigheden, hør, hvad jeg sværger: l'amo, l'amo, hans er min sidste Tone, den er vor, hans

Canaille.

Den Aften sad Fader Joseph længe hensunken i Tanker, en smertelig Trækning om Munden røbede hans Sindsbevægelse.

Nogle Dage senere skrev han sit Svar med store, runde Bogstaver hæftede paa Blyantslinjer.

»Jeg har tænkt og sørget meget, siden dit Brev kom. Nu troer jeg alligevel ikke, det er saa meget slemt. Du maa vide, kun de store Følelser ere de Ankertov, som fortøje os i Himlen, og har din nye Følelse virkelig lært Dig

den rigtige Tone, saa er det nok Guds egen gode Tone, for kun den er den ene rigtige, og har den Magt, Du taler om, over andres Sind og Hjerter.

Nu giver jeg dig det Raad, lille Pige, gaa paa Søndag og alle Søndage hen i den store Kirke og hæv din Røst og syng din Tone ud over hele Menigheden, paa det at de alle maa løftes mod Gud deraf, saaledes som det skete herhjemme, saa bliver nok alt til det Gode, for Gud er den, som nok veed at faae sin Gerning fuldført, som han det vil. Saa vil jeg da bede om, at din Følelse maa blive ved at vokse sig større og stærkere, om saa vort Hjerter maa forbløde derved, saa komme vi nok i Havn, den rigtige, eneste.

Din gamle Pater Joseph.

Saaledes var lille Pater Joseph dog vist meget bedre end her kan siges. Nu er det rettest, at lade nogle af alle hans mange Gerninger vise hans Tro.

TREDIE AFSNIT

SKRIFTEFADEREN

VED Siden af Josephs Stenhytte laa et lille Kapel, hvortil Hyrderne søgte ned fra deres stenede Bjerger, en Gang imellem ogsaa de ensomste af alle, Banditterne, som aldrig vilde have hørt Guds Ord, dersom ikke den fromme Pater havde forkyndt det for dem. Men han gav dem aldrig Alterets Sakramente. Det vidste Banditterne nu, men en Gang vidste de det ikke, og det var den Gang, at de tre berygtede Skovgangsmænd, Stefanini, Serpentino og Arighi bleve enige om, at nu vilde de have den hellige Nadver, det gjorde dem selv skudfri og deres Bøsser mere skudsikre.

Saa gik de en Søndag Aften til Pater Joseph. Han havde netop ringet Solen i Bjerger, da han saa de tre farlige Skovmænd komme ned over Klippestien fra Højderne. Han blev rolig staaende i sin slidte Soutan, med det blankskaldede Hoved og de faa viftende Haarstraa over den fedtede Halskrave. Banditterne havde pyntet sig paa bedste Maade, men deres furede, barkedede An-

sigter saae endnu rødere ud efter Vaskningen, og de nye, kulsorte Vadmelскоfter, som Bjergets Kvinder kappes om at væve tykke og varme til

deres Beskyttere, gjorde dem endnu mere bredskuldrede og skrækindjagende at se.

Da de kom ned til Fader Joseph, sagde Serpentino: »Skrift os, Munk!«

Pater Joseph modtog de tre Kammeraters skyldbetyngede Skriftemaal; hans lille, spinkle Skikkelse sad sammensunken i Skriftestolen, hans Stemme lød klar og myndig i korte Spørgsmaal, Banditternes mumlende og ligesom undskyldende.

»Sig mig nu, Præst,« sagde den sidste, da han var færdig, »troer Du nu, *Vorherre* er bleven klogere, fordi Du har hørt vore Synder?«

»Vor Fader kendte alle Dine Misgerninger, inden Du begik dem.«

»Hvorfor staaer Du saa her og lumsker og fritter mig til at sige Alt det med, som jeg havde lovet mig selv aldrig at skrifte,« spurgte Arighi rasende. »Nu giver Du os Syndsforladelse og den hellige Nadver, ellers skal vi To snakke sammen.«

Banditterne nikkede til hinanden og traadte nærmere om den lille Præst, der frejdig stod midt imellem dem med de store, fromme Øjne, der aldrig havde lukket sig nogen Aften i Vrede eller i Bevidsthed om en Synd, der ikke rufuldt angredes.

»Jeg er Herrens Tjener,« svarede Broder Joseph mildt, »hvor kunde jeg give Eder Syndsforladelse, inden I have sonet Jer Brøde? I min Herres Navn byder jeg Eder at gaa ned til

Øvrigheden i Ajaccio og melde Jer selv, at der med Jer kan forfares, som Loven byder, først saa kan jeg lyse Herrens Velsignelse over Jer, maa Jeres Hoved end falde for Øksen.«

Banditterne gave sig til at skoggerle og nikkede til hverandre, denne Gang vare de vrede.

»Nu skal jeg sige Dig noget, Fader Joseph,« sagde Arighi og drog sin Kniv, »denne her skal faae dine Indvolde til at skrifte, dersom Du ikke lystrer. Jeg seer Alterlyset brænder endnu derinde for min Lieblingshelgen, Antonio, i dit Kapel, det lyster os ret nu at drikke Jesu dyre Blod af hans Vunder; giver Du os det ikke, saa tage vi det selv af Kalken derinde, og jeg skal læse Messen over dit Fugleskræmselslig med det samme.«

Pater Joseph saae alvorlig op i Arighis vilde Ansigt.

»Gør med mig, som Herren det vil, Alterets hellige Nadver hører ikke saadanne som Eder til,« sagde han og foldede sine Hænder.

Banditterne grebe ham og slæbte ham ud foran Kapeldøren. De pinte ham. Serpentino rev Negle af hans gigtsvage Fingre, Stefanino prikkede ham med sin Kniv paa sædvanlig spøgefuld Maade, det vil sige, han holdt paa Knivsbladet en Tomme

ovenfor Spidsen og jog den sorgløs ind i sit Offers Legeme, hvor det behagede ham mest. Men Arighi var den snildeste, han slog et Reb om hver af Josephs Skuldre og hissede ham op i den lave Klokkegalge saaledes, at hans Hoved naaede ind i den store Klokke, som Joseph i mange Aar havde tigget sammen til med Posen paa sin Ryg. Saa holdt Banditterne ham fast, medens Arighi begyndte at svinge Knebelen, til den slog mod Fader Josephs Ansigt, og han raabte:

»Din Klokke er af renere Malm end Du selv, Joseph, den ringer til Alters, men Du kimer derfra, Du bloddryppende Flagermus.«

Fader Joseph blev ved at svinge frem og tilbage i Klokkegalgen i sin sorte, flagrende Kjole; hans Blod dryppede ned over hans Bødlers Hænder; men de hørte tydeligt han sagde:

»Fader, tilgiv dem, de vide ikke, hvad de gøre.«

Arighi slap pludselig sit Tov, saa Fader Joseph faldt ned i hans Arme. Banditten knugede den lille Mand til sit Bryst, to Gange, tre Gange, græd og lo, kyssede hans mishandlede Hoved, lagde ham ned paa Græsset og hviskede:

»Jeg bloddryppende Skorpion, Du Helgen, jeg store Synder, Du er en god og hellig Mand.«

De andre stirrede forundrede paa deres vilde Stalbroder og listede hovedrystende deres Vej.

Arighi blev siddende i Maanelyset med Josephs blodige Hoved i sit Skød, badede hans Saar med koldt Vand fra Kilden, stirrede paa det magre Ansigt og rørte ved de lukkede Øjenlaag med sine klodsede Fingre, varsomt og omhyggeligt, som om han frygtede for at knuse et skrøbeligt Kar mellem sine haarde Hænder.

Da Morgenens kom, bar han forsigtig den Saa-rede ind paa hans Høleje i det lille Stenhus bag Kapellet, men da vare de To blevne Venner for Livet, uden at Joseph vidste noget derom.

Næste Morgen fandt Egnens Hyrder ham hjælpeløs i Hytten. Arighi havde sendt dem ned til ham. De plejede deres Præst, og han kom sig. Fader Joseph klagede kun over sine opsvulmede Hænder; nu kunde han ikke saa godt forbinde de Syge, der søgte ham, eller hjælpe de Døve, for han var en i Miles Omkreds velkendt Læge. Ingen kunde sætte Ben sammen som han eller give Døve Hørelsen som Præsten ved Antoniokapellet.

Fader Joseph havde ikke altid været alene i Stenhytten deroppe. Han havde haft en lille Broder, som han drog op til noget for godt til

Jorden. En lille Dreng, der sjældent seer andre Mennesker og kun lever med Himlens Fugle og Dyr og Blomster inden aabne Døre i en gæstfri Hytte hos en from og kærlig Mand som Fader Joseph, bliver et sjældent Menneskebarn. Lille Jean var Pater Josephs Glæde. Naar Vinterstormen strøg gennem Passet, og Kastanierne spruttede i den glødende Aske, lo lille Jean omkap med Vindstødene. Naar Solen sendte sine Straaler lodret gennem den lette Bjergluft, laa lille Jean i den smalle Skygge og sang og ventede paa, hvad Broderen bragte med hjem til ham fra Bjergvandringerne.

Saaledes blev Jean voksen, og rankere Knægt fandtes ikke i nogen Dal. Ikke heller smukkere, dristigere i sin Uskyld, blidere i sin Renhed syntes Angele, en fattig Enkes Datter i en lille Vingaard ved Bjergets Fod. De To fandt hinanden i Korsikas Glød og under Himlens Blaa, ukendte Inderligheds Dybder aabnedes for dem — dog ikke dybe nok.

Den eneste Kamp, som Sydens Ildsol lærte disse to Naturbørn, var Længsel efter Hengivelse, deres eneste Higen: »Jeg giver ikke min Elskede nok, ikke nær nok.«

Hvad kendte de i deres Hjertes Enfold til de

Hindringer, som Samfundet taarner i Vejret mellem Følelsen og dens Genstand? denne Drømmerus, der forfølger Munken i hans Askese, saavel som den pligttro Samfundsborger, og kun tjener til at forlene hans hemmelige Drøm en raffineret Højde, som Sydens Sol næppe kalder frem.

Hvad kendte de til den civiliserede Verdens indtil Sygelighed skærpede Modtagelighed, disse halve Indrømmelser, denne evige Frastøden og Tiltrækken, som fylder vort Hjerte og Hjerne med Indskydelser, der alle som Bien kun slæbe mere Honning til Kuben, — denne kunstige Febertilstand, hvor Love stabler Diger i Vejret, og hvor Forstanden er Æresvagt og Fyrtaarn tillige over Brændingen.

Lykkelige Jean og Angele fra Korsika!

Jean var nu gaaet i Lære hos en Tømrer og meget dygtig Snedker tillige i Nabodalen, han arbejdede for to og følte for ti, og naar hans Længsel svang sig over Bjerget, bragte den altid det ene Budskab: »Modtag endnu meget mere end jeg ejer, Du Elskede.«

Angele sad imedens hjemme i Vingaarden og stirrede mod Nabodalen, det vil sige, hun maatte først se opad, for der var jo store Bjerge mellem hende og hendes Jean.

Da Pater Joseph nu laa syg, kom Jean hjem og plejede ham.

Joseph kendte ikke til Hævnnergerrighed mod sine Plageaander, og han lærte Jean at bede om Tilgivelse for dem hos alles Herre.

Men naar Aftenskyggerne i blaa Slør begyndte at driste sig op fra Dalen, op over Josephs rosenfarvede Bjerg, vilde Fader Joseph altid sove og bad Jean gaa sin Vej. Naar saa Jean var gaaet, aabnede Joseph igen de store, brune Øjne, fulgte de blaa Skygger op over Bjerget til Hyrdenkens Stendynge og laa og tænkte paa Jeans unge Lykke og paa den fattige Enkes Nød tilige. Aftenklokken besørgede han dog helst selv, hvor stærk Saarfeberen end var, de Toner vare hans Forbindelse med Gud, en hellig Pligt overfor Himlen, som kun Døden kunde fravriste ham.

En Aften kom Jean ikke hjem. Næste Morgen bragte de hans Lig. Fader Joseph saae spørgende mod Himlen.

»Hvor kunde Du tillade dette, Fader i det Høje?« »Din Vilje ske,« føjede han til, da to Dage vare gaaede.

Hvem var Gerningsmanden? Ingen vidste det. Disse to Børn holdt alle af. Ja, Angele var ogsaa

elsket af den sortsmudsede, rige Vingaardssøn, hvis Ejendom stødte op til hendes Moders, ham der laante dem sin Vandaare ti Minutter for at overrisle deres Have hver Sommeraften for ingen anden Løn end et Blik fra Angeles Øjne.

Maaneder gik, Gendarmerne vare igen forsvundne fra Egnen med uforrettet Sag, Jeans Mordere bleve ikke fundne.

En Morgenstund bankede det paa Josephs Hyttedør, og Christinacci traadte ind, da Josephs blide Stemme raabte: »Kom!«

»Jeg vil skrifte, Munk,« sagde Christinacci med et ildevarslende Smil.

Fader Joseph tog Soutanen ned fra en Knage ved Helgenbilledet og gik foran ud i Kapellet. Her knælede Christinacci ned i Skriftestolen og hviskede med djævelsk Skadefryd:

»Jeg dræbte din dunkindede Broder Jean for at vinde Angele, jeg angrer ikke, hvad jeg gjorde, forbandet være hans hvide Ben, Angele sygner hen i hans Minde.«

Fader Joseph sad længe sammensunken i sin Stol, efter at Vingaardsmanden var gaaet, en usigelig Smerte dirrede i hans fine Træk, der var strøet Salt i hans blødende Saar, det sved blot skarperne, derved var intet at gøre. Skrifte-

maalets Hemmelighed er hellig, det vidste Christinacci, da han udtænkte denne djævelske Hævn, siden den Døde endnu stadig stod i Vejen for hans brændende Ønsker.

Joseph bar ogsaa denne Byrde, men en Gang, han syntes den blev for tung, gik han ned til Biskoppen i Ajaccio og bad ham tage den fra ham.

Den høje Prælat sukkede, bød Broder Joseph spise med af hans stegte Fasan med Trøfler, skænkede selv Vin for ham fra den gamle Kælder og bød ham gaa hjem og bære Byrden videre, saaledes som Frelseren selv havde gjort.

En Dag gik Joseph rundt i Dalen med Tiggerposen for sine fattige Hyrder paa Bjerget. Christinacci stod i sin Dør, da Joseph gik forbi.

»Hvorfor standser Du ikke hos mig, Bettelmunk?« spurgte han haanligt og tog et fem Francs Stykke frem. »Jeg maa til at gøre mig gode Venner med Vorherre, for nu er min Taalmodighed til Ende, en af disse Aftener skal Angele blive min Brud.«

Da Pengestykket faldt i Fattigbøssen, blev den saare tung for Fader Joseph at bære, saa tung, at da han kom til Broen over Floden Liamone, rystede han pludselig hele Bøssens Indhold ud i

den brusende Foraarsflod og skælvede over hele Legemet.

Men da han kom hjem, hudflettede han sit blottede Legeme, græd og fastede og blev meget svag.

En Nat bankede det paa Josephs Dør. Banditten Arighi traadte ind, da Fader Josephs svage Røst sagde: »Velkommen.«

»Du er jo syg, hellige Fader,« sagde Arighi, der søgte at gøre sin hæse Stemme blid. »Du svinder hen som dit Helgenlys for Alteret, naar Olien er brændt op; der er noget i Vejen med Dig, nu skal Du sige det til mig, saa skal jeg hjælpe Dig?«

Fader Joseph rystede paa Hovedet og saae ud gennem det lille, maanelyse Vindue.

»Er det et Pigebarn dernede i Dalen, Du længes efter?« spurgte Arighi. »Nævn mig hende, saa skal jeg hente hende op i min Hule og gøre hende from som et Kid til Du kommer.«

Fader Joseph vendte Hovedet mod Banditten og betragtede ham med et uforstaaende, forundret Blik.

»Ja, ja, Kærlighed kan komme over os alle som Sult,« mumlede Banditten og drog sin Kniv halvt frem. »Saa er der noget andet i Vejen.

Du vil have fat i lille Jeans Morder, ikke sandt? stol blot paa mig.«

Fader Joseph rejste sig med et Sæt paa sit Leje, der skød et Lynglimt frem af hans Blik, en korsikansk Ildflamme, vild og heftig, lyste pludseligt ud af det magre, fortrukne Ansigt, aarelange Lidelser tændte op, et Skrig fra hans forpinte og martrede Bryst trængte frem, hæst og uartikuleret, medens Fader Joseph sank tilbage og med den venstre Haand rev en dyb Flænge over sit Bryst.

»Der ramte jeg nok rigtig, lille Fader,« hvi-skede Banditten og nikkede bifaldende.

Lidt efter stod Joseph op og raabte: »Vig fra mig, sataniske Frister, jeg er forbandet.«

Arighi luskede slukøret ud af Døren, men inden han gik, lagde han en hvid Gedemælks-ost, indsvøbt i Bregneblade, og to nyskudte Agerhøns ved Tærskelen.

Den Nat lød skarpe Piskeslag ud fra Josephs Hytte og mange Bønner.

Nogle Nætter senere hørte Joseph tunge Skridt udenfor sit Hus, og en vægtig Byrde blev ligesom slængt ned over Stenen. Han stod op og aabnede Døren. Der laa en død Mand paa Trinet, Christinaccis sortsmudsede Ansigt vendte

op imod ham. Banditten Arighi sad lidt tilbage i Skyggen, halv skamfuld, halv lykkelig stolt over sin Bedrift.

Joseph løftede Haanden i det klare Maanelys,

den lille Præst syntes at vokse, medens hans blide Stemme blev myndig og befalende:

»Ryggesløse, hvad har Du gjort? Hævnen hører Vorherre Zebaoth til, gaa, Du er hjemfalden til den evige Skærsild, dersom ikke Bødlen

hernede og vor Faders Barmhjertighed hisset frier Dig deraf. Gaa og kom aldrig mere for mine Øjne.«

»Nu gaaer jeg, nu gaaer jeg,« brummede Banditten og traadte hen til Joseph. »Det har allerede længe været bestemt. Først vilde jeg blot bringe Dig ham der, et lille Mord mere eller mindre tæller ikke for mig, siden jeg dog skal hænges, nu jeg melder mig selv dernede.«

Banditten knælede og kyssede Enden af Josephs Skærf.

»Sig saa et godt Ord, lille Fader, det tager jeg med, og lov at Du vil komme og give mig Nadveren, før det Fæle skal gaa for sig.«

Han strøg betegnende med Haanden om sin Hals.

»Jeg lover det,« sagde Fader Joseph, to store Taarer løb over hans indfaldne Kinder, og Joseph holdt Ord.

Arighi meldte virkelig sig selv hos Øvrigheden i Ajaccio og blev af Retten i Bastia dømt til Døden. Da Bødlen kom for at hente ham, sad han nok saa fornøjet og havde lagt begge sine barkede Hænder om Fader Josephs Hoved, der hvilede mod hans Bryst. Han rejste sig og gik frejdig forrest i sine Lænker, Joseph fulgte efter

med sænket Hoved, vaklende som den rette Forbryder.

Da alle Forberedelser vare trufne, saae Bandiden endnu en Gang hen til Joseph og rystede medlidende paa Hovedet, som om han sagde: »Hvad skal der nu blive af Dig, lille Fader, nu Du ikke længere har mig til at klare Sagerne for Dig?«

Saaledes skiltes det Skriftebarn fra sin Skriftefader.

FJERDE AFSNIT

MISSIONÆREN

FADER JOSEPH saae langt og dejligt ud over sine Bjerge og Dale. Fra Stendyssehuset, omkring hvilket Bjergryg taarnedes over Bjergryg, fulgte han aarvaagen Begivenhedernes Gang rundt om i vid Omkreds.

Der kom jævnlig hemmelige Bud op til Missionæren ved Antoniokapellet, naar hans Mægling ønskedes ved skæbnesvangre Møder mellem fjendtlige Familier, eller ved Tildragelser, der kunde medføre blodige Tvistigheder. Om alt saadant var Joseph underrettet Dage forud før Begivenhederne fandt Sted, medens Gendarmeriet, uagtet dets velordnede Spionsystem oftest først den følgende Dag modtog Nys om dette eller hint, hvor dets Nærværelse havde været berettiget i Lovens Interesse.

Fader Josephs Rejseforberedelser vare kun faa. Han eftersaa, om den klodsede Smedejernsnøgle gik villigt rundt i Laasen, smurte dens rustne Kam omhyggeligt med Olivenolie, satte sine

Madvarer frem paa Bordet og skrev med Kridt paa Døren:

»Joseph er ude i Mission, velkommen herinde, Alle.«

Det hændtes at Fødemidlerne vare borte, naar Joseph vendte hjem, og saa blev han glad, men det hændte ligesaa ofte, at Andres milde Gaver vare dyngede op i hans Stue ved hans Tilbagekomst, og saa blev Joseph ogsaa glad, det var den Slags Mad, der gav ham bedst Huld.

Marignano hedder en gammel korsikansk Landsby, hvis Huse ere klinede op mod Klippevæggen

som Svalereder, sværtede af Ælde, sminkede af Sollys og Livets unge Farver. Byen ligger oppe i et malerisk Bjerglandskab, paa Højden af en Kæmperyg, som paa den ene Side glider ud i en skarp og takket Skraaplan, der veksler med brungrønne Kastanieskove, røde Klipper, henaandede Olivenlunde, og hvis Fod dækkes af Kaktus, begrændses af en Flodstrøm. En Naturrevolution har maaske formet disse Svælg, furet disse Bjerge, sprængt disse vældige Klippemasser mod Himlen; Tiden har atter mildnet, jævnet, sløret dette Kraftudbrud, iklædt de brudte Linier Livets Ynde, bredt dets Farver og Drøm over Furer og Svælg, saa de nærmest ligne Smilehuller paa en ung Skønheds Kind. Her som overalt er Samson besejret af Dalila, Kraften af Ynden, Genfødslen i Udspring dækker med svulmende Yppighed, hvad Tidens gnavende Tand nedbrød. Og over det Hele, over det skiftende Billede af Alderdom og Ungdom, over Fortid, Nutid, Fremtid, ruller Korsikas Taager i mærkelig Farverigdom.

Om disse Taagers Oprindelse fortæller et Sagn dernede følgende:

Zeus forlod en Aftenstund i Smug sin høje Gemalinde Junos Side for at gæste Jorden. Kort

efter forsvandt han i Nærheden af Marignano i en korsikansk Hytte, der husede en ung og meget smuk Hyrdinde. For ikke at skræmme med sin guddommelige Storhed, lod Olympens Fader sine mægtige Fjervinger ligge udenfor bag et meget stort Klippestykke.

Saa opdagede Juno Gemalens Udsvæven og pønsede paa Hævn.

Da Solen var ved at staa op, greb hun den, og vendte dens straalende Skive lige mod Jorden, saa at de mest skjulte Kroge laa aabne for hendes spejdende Blik, og hun udfandt snart Zeus's Opholdssted. Hurtig lod hun Solens svide Straal afbrænde hans Gudevingers største Slagfjer. Da han lidt efter kom ud og spændte Vingerne paa, mægtede de ikke at hæve ham op til hans højere Regioner, og alt mens han gjorde fortvivlede Hop opefter, lod Juno Solstraalerne svide hans ambrosiske Hud ulideligt. Tilsidst kunde han slet ikke længer holde det ud og foer i vild Flugt frem over Dalene dybt ind i en mørk Grotte, hvor han holdt sig skjult, til det blev Nat, og han ad en Bagvej kunde naae op til Himlen.

Nu havde den høje Gud lært, at noget manglede paa hans Jord, og i tre Døgn satte han sig

til at udblæse saa megen Taage fra Himlen, at der var nok til dermed i Morgen- og Aftenstunden at indhulle hele Jorden, Korsika i Særdeleshed, for at Solen ikke straks skulde gennembryde Nattens hemmelighedsfulde Fred, og ikke Mørket for hurtigt under Forvirring og Larm indvarsle Nattens søde Hviletimer.

Derfor er det korsikanske Taageslør isprængt saa mange Farver, mest dog af det rene Himmelblaa, som kan taale baade Sol og Regn og er den eneste af Evigheden imprægnerede og garanterede virkelig ægte Farve.

Nu vide vi altsaa, hvorfor Korsikas Taageslør ere saa smukke.

Marignano dukkede en Aftenstund frem af disse romantiske Taagedannelser, der afsondre Byen som en til sig selv henvist lille Øverden, og som kun glide tilside for at give Beboerne Indblik til endnu herligere Farverigdom, — til selve deres store Napoleons Ø.

Det var en Sommeraften af dem, der ikke kan beskrives. Marignano laa i luende Alpeglød. Nærmere ved skimtedes Husenes sværtede, karakteristiske Mure med de uundgaaelige Smudsstriber, der betegne Korsikanernes primitive Sundhedsforholdsregler, idet nemlig hvert Hus kaster

sin Nødtørftighed og anden Udrensning ud af enkelte Vinduer ned paa en dertil bestemt Plads, der ligger aaben til Beskuelse og Indaanding for Forbigaaende. Kun i Koleratider spenderer Kommunen Karbolstænkning, en Luksus, Indbyggerne mere modvillig tage imod end selve Koleraen.

Saa var det den Aften her skal fortælles om.

En indfødt Ingeniør blev sendt op til Marignano for at anlægge en Bjergvej, der skulde gøre Egnen mere tilgængelig for Civilisationen. Han indlejede sig hos en »Proprietær«, en Rangtitel alle Byens Indbyggere ere i Besiddelse af, eftersom deres Kastanietræers nedfaldende Frugt, deres smaa Vingaardes Høst, de græssende Geder og Bjergets Urter tilfulde opfyldte deres nøjsomme Fordringer og gjør dem uafhængige.

Samme Aften var der Opløb foran Genbohuset, en toetages Bygning. Ingeniøren forhørte sig hos sin Vært om Anledningen hertil. Manden svarede med Stolthed, at Skovenes berømte Konger, Brødrene Manzoni og Serpentino den Aften holdt Forsoningsfest derovre efter flere Aars sørgeligt Uvenskab, under hvilket hele Egnen havde lidt, og at de alene kunde takke den ikke mindre berømte Kratfyrste Versini fra Piana for denne glædelige Begivenhed, idet han bar Fortjenesten

af, at dette Møde kom istand i en fælles trofast Vasals Hus. Festen skulde højtideligholdes med et Maaltid Klokken 8 samme Aften, eftersom Byens Gensdarmer netop vare udkommanderede for at fange de samme Brødre nogle Mil derfra i en Nabokommune.

Ingeniøren blev ikke vel til Mode over dette Naboskab. Dels ere Vejanlæg i Almindelighed disse Skovgangsmænd imod, efter som banede Veje gøre deres Kratskjul lettere tilgængelige for Gendarmen, dels havde han selv et uopgjort Mellemværende med den ene Broder Manzoni. Han betroede dette til sin Vært, men denne smilede overlegent og mente, at hans Gæst ikke behøvede at nære Frygt, eftersom han selv var de Fredløses gode Ven og aarlig betalte Skat til dem, for at staa under deres Beskyttelse.

Det er ikke usædvanligt, at korsikanske Fredløse udskrive en regulær Skat i Landsbyerne under Dødsstraf for den, der ikke erlægger denne, og Indbyggerne udrede disse Skatte mere beredvillig end selve Statsskatten.

Da Klokken slog otte, begav Ingeniøren sig til Ro. I det samme lød tunge Skridt udenfor paa den ujævne Stenbro, Dørhammeren drønedes gennem Huset. Ingeniøren befalede sine Folk

at lukke op og til hans Overraskelse traadte tolv væbnede Mænd ind i hans Stue. Anføreren overbragte ham høfligt men bestemt de Fredløses Tilsigelse til at deltage i deres Forsoningsfest.

Ingeniøren vidste, at dersom han nægtede at tage imod denne ejendommelige Indbydelse, var Døden ham vis; en af de nærmeste Dage vilde man finde hans Lig oppe ved Vejanlægget med en Kugle gennem Hoved eller Hjerte. Han takkede derfor tilsyneladende behageligt overrasket og lovede at indfinde sig ved Gildet snarest muligt.

»Vi have Befaling til at bringe Dem med tilbage,« sagde Anføreren.

Ingeniøren maatte staa op og klæde sig paa, medens Banditternes Æresvagt saae til med Bøssen ved Fod.

Idet Ingeniør Frasseto gik over Gaden i den klare Sommeraften, slog han Korsets Tegn, sendte en Hilsen til Hjemmet og ønskede sig langt bort fra den krydrede, korsikanske Duft, der er saa ejendommelig berusende for alle Fremmede.

Idet han traadte ind i den sværtede Feststue, hvis Leergulv var klæbrigt af spildt Vin, øjnede han gennem Tobaksdampen i det usikre Skær fra nogle fladbundede Leerskaalelamper under

Loftet tre skæggede Mænd oppe ved Bordenden, iførte mørke, langhaarede Kofter. Disse vejrbidte, furede Hoveder med graanede Manker og værdig Holdning gjorde et uforglemmeligt Indtryk paa Ingeniøren. Det var ingen Røvertyper med lynende Øjne og Dolke i Bælterne; han saae her for sig tre Mænd i fri Naturudvikling, i fuld Bevidsthed om deres Magt og Myndighed. Der hvilede et roligt og overlegent Udtryk over disse barske Ansigter, som om deres Ejermænd vare sig deres robuste Kraft bevidst og ikke nedlode sig til at misbruge den.

Den ældste Broder Manzoni rejste sig, det hvide Haar stod i Brus om hans kobberbrune Ansigt, med fuldendt Majestæt slog han ud med Haanden og tilkendegav Ingeniøren, at han kunde træde nærmere.

»Jeg takker Dig, Broder fra Dalen, at Du nedlader Dig til at tage Del i vor Fest,« udbrød han med blød, fuldtonende Røst, der vist lød sjældent i Ensomhed, og derfor ikke var brusten af Overanstængelse. »Min Ven Padovannis Hus her er dit.«

Ingeniøren udvekslede kraftige Næveslag med de tre Mænd.

Den sidste, som var den yngste Manzoni, be-

holdt hans Haand i sin, og Ingeniøren saae pludselig ind i et Par vredeglødende Øjne.

»Jeg undsagde Dig i Vinter, og Du har trodset mig ved at overtage dette Vejanlæg paa mine Enemærker. I Aften er Du mine Venners Gæst, i overmorgen er Du min, dersom jeg endnu finder Dig heroppe.«

Ingeniøren blegnede og tog Plads. Hans Overordnede i Ajaccio vare vidende om Manzonis Undsigelse, men kunde som Republikkens Embedsmænd ikke tage Hensyn til en Bandits Trusler. Frasseto var blevet stillet under Gendarmernes specielle Varetægt og blev beordret at overtage Vejanlægget ovenfor Marignano.

Der udspandt sig nu en kort men hæftig Ordveksel mellem de to Brødre. Ingeniøren forstod, at den Ældste talte hans Sag. Derefter vendte han sig til Frasseto, udspurgte ham nøje om Vejanlægget og tilkendegav sin fulde Tilfredshed med Planen som en højkongelig Regent, der til sidesætter egne Hensyn til Fordel for sit Folks Bedste.

Lidt efter begyndte Dansen, ejendommelig, fantasirig, lidenskabelig, dog altid indenfor en vis Etiketteramme, bevogtet af graanede Fædre og Brødre, hvis Knive sade løse, og Fætteres

Fætre, hvis indbyrdes Slægtforhold næppe var muligt at eftervise for noget genealogisk Institut, men som alle i et Nu vilde slutte sig sammen; en formentlig Tilsidesættelse af det Hensyn, som skyldtes deres stolte Slægtsnavn var tilstrækkelig Anledning til at aarelang Familiehævn kunde ud-
bryde.

Der dansedes altsaa i den sværtede Festsal med Hjerter i Glød og majestætisk, spansk Sir-
lighed, — hvad der nok strengt taget ikke for-
ringer Gløden.

Landsbyernes og Bjergets unge Piger mødte til den sjældne Fest, de fleste med bare Ben, alle med Blomster i Haaret, og hver den, Skov-
kongerne lystede at favne, smilede dertil.

Ingeniøren dansede med saa længe den en-
somme Violin skar Takten for, derefter afleverede han ærbødigt sin barbenede Skønne til en gam-
mel, fed Moder, der sad med Papirsvifte og et
tandløst Smil i en skimmelgrøn Bunke Tøj, der
skulde forestille den korsikanske sorte Stadsdragt.
At Galla og Nationalfarven er sort hernede under
Solens varme Straaler synes mærkeligt, men for-
klares, naar man hører, at der bæres Sorg paa
Korsika hele Livet af en Enke, fire Aar for
Forældre og ligesaa mange frivilligt for Søkende

og Venner, kort sagt, der er altid nogen at sørge for i en saa udbredt Familiekreds som den korsikanske.

Ind fra Køkkenet trængte en blid Duft af Kastaniemelskager bagte i Olie, og den svedne Lugt af Høns paa Spid. Brødrene Manzoni og Serafino sade paa en Forhøjning og saae til, mens mangt et Alvorsord veksledes, skønt deres Øjne straaledede; de fandt det under deres Værdighed at give deres Henrykkelse Luft. Nu indsugedes de Minder, hvoraf de senere skulde leve oppe i Klippegrotterne, hvor Skyerne droge Forhæng for Indgangen.

Midt i al denne Festlighed gik Døren op, og en lille, præsteklædt Mand skyndte sig ind, med blanksvedig Pande og snublende Skridt, som om han frygtede for at komme for silde, foroverbøjet, som om han bar paa en overvægtig Byrde, Kristus milde Kærlighedslære.

Han banede sig Vej til den nederste Bortende. Ingen, der i dette Øjeblik saae Missionærens voksblege Ansigt og unaturligt store Øjne, der med Bevidsthedens Ro myndigt glede over Forsamlingen til de standsede ved Skovmændene oppe paa Forhøjningen, genkendte den forlegne Fader Joseph, hvis Smil altid bad om Undskyld-

ning for at han fyldte en lille Plads, for at han i det Hele taget var til.

Pater Joseph strakte sine Hænder ud over Bordet, alle bleve tavse og vendte Ansigterne mod ham.

»Børn, Børn!« udbrød han med lav Røst, »hvad er dog dette, mine kære Børn, hvad betyder dog dette? Nu skal jeg fortælle jer noget: den, som holder til med Mordere og Skørlevnere som de Mænd deroppe, er ikke bedre end disse. Gaa fra hinanden, straks, ufortøvet, jeg befaler det i Herrens Navn. Naa, gaa, jeg beder Eder saa bønligt, gaa hjem til jeres eget, hvor de smaa Børn og de store, gode Glæder venter Eder, mens den evige Ild er tændt for disse.«

Josephs magre Haand pegede mod de Fredløse, hvis kobberrøde, skæggede Ansigter skimtedes i Tobaksdampen med aabne Munde, aldeles forstenede over Præstens Dristighed. Gæsterne skulede først op til Hædersgæsterne for at se, hvad de sagde til den Tale, stirrede derefter paa den lille Missionær, ham, der aldrig ved Fordømmelsestaler eller haarde Ord søgte at fremtvinge det Gode, vel vidende at alt unaturligt fremdrevet ikke lever Naturens Liv, men som roligt og aarvaagent oppebiede det Godes

Øjeblik som den kyndige Læge Feberens nødvendige Krise, for da at gribe ind med de rette Midler.

De vidste blot ikke at Fader Joseph aarevis havde ventet paa dette Øjeblik, spejdet og forsket efter, at de berygtede Skovgangsmænd skulde komme indenfor hans Rækkevidde og nærme sig deres Medmennesker af egen Trang. Saa sikker var Joseph paa, at deres Øjeblik kom, saa sikker paa, at det Gode ogsaa her i korte Nuer maatte komme til Stede, som Dag maa følge efter Nat, Sommer efter Vinter, urokkelig som han var i sin Tro, at det Gode er Livets opbyggende Magt og det Onde dets nedbrydende, altsaa den tabende Magt overfor det sejrige Liv, — saa sikker var Joseph i sin Sag, at hans eneste Frygt blot var, netop ikke i det gunstige Øjeblik at være tilstede som Lægen i Malarie-feberens Krise.

Nu vare de tre Banditter der, men var det Joseph, som talte? Fanatismen, denne ulykkesvangre Følgesvend, der saa ofte træder i de store Ideers Tjeneste, omtaagede aldrig nogen Time Josephs Hoved eller Hjerte, men han besad i Øjeblikke som dette alle Fanatismens medsigrivende Egenskaber, dens voldsomme Udbrud

og uforklarlige Smitteevne, her tillige Modets der aftvinger alle Korsikanere Beundring.

Hør hvilken Sjælsoprigtighed og sørgmodig genial Enfold, medens hans Stemme stiger og skælver, sænkes og bæver under alle Hjertets fremstormende Melodier, snart blide som Lærkens Jubel, snart truende som Ørnens ensomme Skrig, alle blevne til i dette Inspirationens Øjeblik, baarne frem af een Tone, en eneste, den rigtige, Hjertets, og dog rummede denne enkle Tone alle Orkestrets sammensmeltede Stemmer som den wagnerske, lydmættede Tonestrøm, spredtes i afrevne Satser, der, fremvældende syntes at begynde midt i Melodien, kastedes til Side, for atter alle at samles i et stadigt tilbagevendende Motiv, i bløde, dybe Stemmestrøg, i den store, svulmende Flod med den altbærende Understrøm, — se, hvor han saa herlig ubevidst og fri for al udsugende Selvfordybelse livskraftig hengiver sig i sit Kærlighedsbudskab, — se, hvor han ved fremmede Midler pludselig forstaaer at kæmpe frem mod sit Maal.

Og over det Hele Duen uden Mage.

Der var høj Kunst i den Tale, som Joseph holdt for denne Forsamling, Joseph, der til Nød havde lært nogle Haandbevægelser og nogle

Messetoner i sin Læretid, hvorfra kunde han dog alt dette? Hans Hænder talte med Hjertets plastiske Mimik, hans Blik duggedes og luede, forsvandt bag de sænkede Øjelaag og saae dog alt, hvad der ikke kan sees, blot anes under den nervesitrende Vekselvirkning mellem ham og hans Tilhørere.

For lille Joseph er jo virkelig en Vulkan, men en, behersket af Aanden. Han vækkede til den klareste Forstaaelse, det var Nerver og Blod alt-sammen, — det var dog vist kun »den store Komponist«s Følelse, han her gengav, medens Funkerne sloge ud. — Og han saae Gnist efter Gnist tændes rundt om til mange Festblus skin-nede her hos disse halvvilde Væsener, — overalt vilde denne, et rent og fuldkomment Hjertes Veltalenhed, have mægtet at afklæde Sjælen al-skens Pragtklædning saa vel som alleslags Laser, til det sande menneskelige for et Øjeblik kom til Syne, — Billedet.

Hvem har nogensinde formaaet at paavise Overgangen fra Dalens Skummelblaa til Bjergets gennemsigtige Aftenrøde? Saaledes heller ikke her. Over Tobaksdampen hævede sig rødmende Kinder og lysende Øjne; Overgangen var pludselig umærkelig til Stede, Lyset smeltede frem over Taagen, hvornaar, hvorledes?

Josephs fremstrakte Haand pegede mod Døren, og flere af Gæsterne lavede sig til at gaa.

»Du giver dine Skriftebørn meget daarlige Raad, Sortkjole,« sagde pludselig den ældste Manzoni og rejste sin majestætiske Krop. »Du maa jo skamme Dig, Du lærer dem at være umenneskelige, Æselets Skrig er mig mere velbehageligt end dit, det klager efter Barmhjerthighed, Du skryder blot som en Brunstingst og hele Menigheden lyster Dig som din kæln Hoppe.« Manzoni løftede begge Arme mod Loftet, og der var noget af Æslets fortvivlede Klageskrig i hans eget. »Veed Du, hvad det vil sige at være fredløs? I Maaneder at blive jaget som det vilde Skadedyr, mens man er ene med sig selv, alene, og kun har Hunde og Geder at tale med, mens En længes ned efter til Hjertet svider tørt? og saa kommer Du og præker og vil jage dem alle fra os, Du maa jo skamme Dig, føj!«

Manzonis brede Skikkelse oppe ved Bordenden og Josephs ved den nederste, den ene stor og stærk, den anden saa lille og ubetydelig, hvem var her den Stærkeste?

Joseph vedbløv, tilsyneladende uden at have hørt Manzonis Ord, medens han knugede sin

magre Haand mod Hjertet, som om det gjorde ondt.

»Troer I, at jeg vover at fordømme de Mænd deroppe? Nej. De ere i dette Øjeblik maaske nærmere Guds Rige end vi, for sagde vor Frelser ikke paa Korset til Røveren: »Sandelig, Du skal idag være med mig i min Faders Rige!« Men de maa som han angre inderligt, det maa vi alle, om saa først i vor sidste Time, ikke fordi vor Forstand raadner i Dødens Gru, men fordi vor store Lignelse da sejerrig bryder frem, Guds-billedet, som ogsaa ere disse Røveres og Morderes, — hører I deroppe?« Joseph vendte sig pludselig med udbredte Arme mod de Fredløse, lyksalig straalende over at kunne bringe dette store Kærlighedsbudskab, »dersom nogen af Eder idag eller maaske først imorgen angrer alt det, I forbrød, og kommer først i Guds Rige, da bed om Naade for os, for mig, Joseph, Herrens ringe og uværdige Tjener, for mig Synder, bed om jeg maa blive lyksalig som I for Guds Trone.«

Josephs Øjne stode fulde af Taarer, Manzonis skæggede Ansigt skælvede, men han svarede ikke.

Pludselig rejste en temmelig fed Matrone sig,

slog sin raslende Papirvifte sammen og udbrød særdeles højt:

»Hvad siger Du der, lille Pater? salige som min Mand, de deroppe? aldrig i Evighed! De ere store og prægtige Kratkonger, dejlige Mandfolk hernede, det maa man lade dem, men har jeg maaske ikke tre Dage i Træk slæbt mig paa mine arme bare Knæ rundt om Jeres Kloster og tilbage igen, for at frelse min Mand af Skærilden, og han drak dog blot, og saa skulde de der blive ligesaa salige som han! Det finder Jesus sig ikke i, og jeg ikke heller, for der er da Retfærdighed til i Himlen.«

Hendes skrattende Stemme tav med et Par uarticulerede Lyde, der kunde betyde hvadsomhelst.

Joseph hverken hørte eller saae, han havde foldet sine Hænder og sagde:

»Bønnen er i en Stund som denne almægtig. Alle, som her er tilstede, beder med mig, beder saa inderligt I det kunne for de syndige Fredløse deroppe, de ere stedte i stor Nød, beder at de maa opnaa at lide Menneskenes haarde Straf hernede, for at finde Naaden hisset.«

»Dette lader til at blive gemytligt, skal her nu bedes for os, aa ja, hvorfor ikke, — I skulde

helst selv hente Gendarmerne,« tordnede den yngste Manzoni og sprang rasende i Vejret, medens Padovanni, ham med den kønne Stemme, der plejede at synge for i Kirken, rømmede sig og stillede sig med foldede Hænder op hos Joseph, som om han mente, at nu skulde det til at gaa løs.

Rundt i Salen opstod den ejendommelige Summen, der tilkendegiver, at forskellige Meninger begynde at ytre sig. En Del yngre Mennesker, der tog det fortrydeligt op, at deres feststemte Livsglæde var forstyrret, og andre, der til daglig udgjorde de faste Stamgæster i Landsbyens talrige smaa Absinthkafeer, hvorfra denne skadelige Drik er paa gode Veje til at enervere den korsikanske Ungdoms Hjerne og undergrave Folkekarakteren, — alle disse Elementer udsondrede sig af Mængden og samlede oppe om de Fredløses Forhøjning med truende Blikke mod Joseph.

Nu rejste Serpentino sig og raabte med sine Lungers fulde Kraft:

»Forbandede Svovlpølsprædikant, forbandet er dit hele Væsen og den Moder, som fødte Dig, — aa, Du har bragt Splid og Ufred ind i vor skønne Forsoningsfest.«

Joseph hverken hørte eller saae. Hans Øjne

hvilede hele Tiden dybt i den ældste Manzonis, og det var, som om den stærke Mand med et jaget, vildt Dyrs bønlike Blik søgte noget hos den lille Fader, og som om Joseph gav sin Sjæl hen i Bøn, — det var det Hele.

Pludselig gled en lammende Tavshed over Forsamlingen, og Skovkongerne grebe deres Bøsser. En halvnøgen Dreng stod foran dem, stampede i Gulvet, gestikulerede og fortalte, at Gendarmerne vare komne tilbage og havde omringet Huset.

Udenfor laa Nattens Skumring over Egnen, hvide Dampe stege op fra Dalen, Cikaden peb i Træerne skarpt og gennemtrængende.

Drengens Ord gentoges som et Hyl fra Forsamlingen.

»Gendarmerne, maladetto, vi ere fortabte.«

Den yngste Manzoni rettede sit Bøsseløb mod Josephs skaldede Hoved.

»Tig nu om Naade for din egen Sjæl, Helvedeshund, Du har forraadt os,« raabte han pibende hæs gennem Tumlen.

Den Ældre slog Broderens Bøsseløb iveau og sagde: »Præsten der har aldrig forraadt nogen.«

»Gendarmerne,« gentog Joseph og vaagnede

som fra fjerne Egne. »Gendarmene!« udbød han uvilligt, »hvad ville dog de her?«

Skrigende Kvinder og skæggede Mænd havde skærmende kastet sig mellem Joseph og den Fredløses Bøsse.

»Han siger, Du har forraadt os, men saa svar dog, lille Fader,« skreg Madame Pozzi di Borgo og rejste sig besværligt med gyngende Mave og daskende Bryst paa sine udspilede Ben, en Tandstikker hang endnu ud fra en Tand ned over hendes vinberuste Kindposer, medens hun af Ophidselse vraltede paa Stedet hun stod, og ruskede Josephs Arm.« Det kunde Du aldrig gøre, Madre di Dio!«

»Nej, visselig ikke, det har jeg ikke gjort, — hvad skal dog de Gendarm her!« udbød Missionæren hændervridende. »Var dette din Mening, Gud Fader, Du var jo nu selv ved at holde Dom over ham med sjælden Styrke, hans Sjæl var næsten frelst.« Joseph blev ved at slaa Haandfladerne sammen paa sine foldede Hænder. Ingen var mere fortvivlet end han over denne lovmæssige Overrumpling, der forstyrrede ham midt i hans Herres Gerning.

Mændene hentede deres Vaaben og slukkede Lysene, Vinduerne barrikaderedes med de væltede Borde, Kvinderne kigede ud gennem Sprækkerne.

Maanen kastede et blegt Skær over de om-
liggende Klippeblokke, hist og her skinnede et
blankt Bøsseløb, der pegede mod Huset. Et
Æselsskrig afbrød Nattens Stilhed.

Pludselig faldt nogle Skud ude fra Klippesiden,
en Rude klirrede til Jorden, andre Skud svarede,
en Stønnen og et rasende Skrig tilkendegav, at
en Gendarm var truffen. En Stemme lød op til
de Belejrede:

»Overgiv os Brødrene Manzoni og Serpentino,
I andre kunne sagesløse forlade Huset; tøve I,
lade vi jer alle springe over Klingen.«

Intet Svar. Et Hoved kom et Øjeblik til Syne
ved Siden af et Klippestykke, et nyt Skud, et
kvalt Skrig og en Gendarm mindre. En Tromme-
hvirvel lød nede fra Dalen, en ny Flok Gen-
darmen nærmede sig Huset.

»Vi maa dø,« sagde Serpentino, »lad os over-
give os og redde vore Værter.«

»Endnu ikke,« svarede den ældste Manzoni.
»Bagdøren fører ud til Kløften. Nu træder jeg
ud paa Altanen; naar I høre mig tale og see
Kvinderne forlade Huset gennem Hoveddøren,
glider min Broder og Serpentino ned i Afgrunden,
Gud være med jer.«

»Hvad bliver der af Dig?« spurgte Broderen.

Den ældste Manzoni slog op med Haanden; Udtrykket i hans mandige Ansigt røbede, at hans Beslutning stod fast; Skovgangsmændene trykkede endnu en Gang hinandens Hænder.

Manzoni lod Altandøren aabne og befalede sin Broder og Serpentino at trække deres Kofter af. Med stor Behændighed svøbte han dem om to Geværløb, hængte en Hat ovenpaa, saa at de skuffende lignede to Figurer, og bød sine Folk krybende at stille dem op mod Altandøren, saa snart de saae ham træde frem i Maanelyset. Han holdt et lille, hvidt Flag i Haanden. Joseph gik ud og stillede sig hos Manzoni ved Rækværket; bag dem dukkede straks efter to mørke Skikkelser frem med sænkede Bøsseløb.

»I har lovet at lade Byens Folk i Fred, naar I fange os døde eller levende?« lød Bandittens Malmrøst ned over Klipperne.

»Byens Folk kan frit forlade Huset,« svarede Gendarmofficeren.

»Godt, vi tre Skovkonger I her see give os i jeres Haand, saasnart vor sidste Gæst har forladt Huset, derpaa har I Manzoniernes Æresord.«

En haanlig Latter besvarede denne Tale.

»Manzoniernes Æresord bliver ikke taget for godt,« svarede en Stemme.

»Jeg indestaaer for Manzonis Ord,« sagde Joseph og bøjede sig synlig for alle ud over Altanen i Maanelyset.

Manzoni foer sammen og saae forbavset ned paa den lille Præst, der frejdig smilede ham i Møde.

Efter en kort Raadslagning bag Klipperne lød den samme Stemme:

»Vi kende Jeres Rævestreger. Lad Folkene kaste alle Vaaben ud til os, derefter kan de marchere bort, een efter een i bar Skjorte og med Lys i Haanden, for at vi kan se alle Ansigter.«

Lidt efter gik Husdøren op og et besynderligt Tog lod sig til Syne: Mænd og Kvinder vandrede frem i en Række, der aldrig syntes at ville tage Ende, med tændte Lys og spruttende Fyrrepinde holdte tæt op til Ansigterne iførte det blotte Linned, betragtede af skarpe Blikke bag Klippeblokkene. En efter en bleve de gennemsøgte under Mændenes Eder og Kvindernes Skrig. Ingeniøren var en af de sidste, som forlod Huset, hans Blik dvælede sørgmodigt paa den gamle Bandit.

Da alle vare forsvundne, stod Manzoni og Joseph endnu paa Altanen. Banditten havde blottet

sit Hoved, bag ham skimtedes to Mænd med fældede Bøsser.

»Er her en Gendarm til Stede, hjemmefødt i Marignano?» spurgte Manzoni.

»Her er jeg,« svarede en Stemme bag Klippen, »hvad vil Du mig?»

»Jeg kender Dig, Jean Baptiste, træd rolig frem,« sagde Manzoni. »Jeg overgiver mig ikke levende, men jeg vil kun falde for mit Bysbarns Kugle.«

»Pokker tro Dig,« svarede Gendarmen. De tre frygtede Banditter deroppe paa Altanen beherskede endnu Stillingen med deres sænkede Bøsseløb, ingen af Gendarmerne vovede at vise sig bag de dækkende Sten efter nylig at have seet to Kammeraters Skæbne.

»Gaa din Vej, Præst,« hviskede Manzoni, »om lidt kommer Kuglerne.«

»Jeg skulde lade Dig ene i denne din svære Stund, nej aldrig,« svarede Joseph og greb Manzoni's Haand. »Endnu er det Tid, blot en Bøn, blot et Ord, og Du skal endnu i Nat skue Lyksaligheden.«

»Jeg troer paa den store, almindelige Gud,« hviskede Manzoni barsk og knugede Josephs Haand.

»Den evige Gud,« rettede Joseph.

»Jeg angrer mit forspildte Liv og takker for dette Øjeblik, som frier mig derfra, — og for Naaden, Præst.« Manzoni bøjede Knæ, hans Stemme skælvede, mens Joseph holdt fast paa begge hans Hænder, som om han aldrig mere vilde slippe dem, — og han slap dem heller ikke.

»Du skal faae din Vilje, Manzoni, Jean Baptiste er parat, gaa til Side deroppe, Pater,« lød Officerens bydende Stemme nedefra efter en ny Raadslagning.

Joseph hverken hørte eller saae, hans Blik veg ikke fra Manzonis hævede Hoved, medens denne skriftede i heftig Selvanklage og Bøn. Joseph glemte aldrig siden det Udtryk af usigelig Højhed og Ro, der med Syndsforladelsen sænkede sig over dette Ansigt, og den bredskuldrede Skikkelse, som alt Maanelyset ikke mægtede at oplyse.

»Jeg er rede,« sagde den Fredløse med lydelig Røst og stillede sig skærmende foran Joseph.

En ung Mand sprang op paa en Klippeblok.

»Sigt godt, lille Jean Baptiste, lad mig ikke lide længe,« sagde Manzoni og saae opad. »A toi, Napoleon, mon empereur!«

Flere Lynglimt ledsaget af skarpe Knald fore frem, den gamle Skovkæmpe sank sammen. De to Skikkelser bag ham stode lige ubevægelige.

»Fyr igen, I Klodrianer,« kommanderede Officeren. Overalt lynede Geværild frem fra Stenblokke og Buske; de to Mænd stode mærkeligt nok lige urørlige, den enes Hat faldt af, et blankt Bøsseløb kom til Syne i Stedet for Hoved.

Samtidig gled Husets Bagdør op og to mørke Skikkelser forsvandt i Kløften, idet alle Gendarmene forsigtigt trængte ind i Huset; de traadte ud paa Altanen og opdagede Manzoni's List.

»Elendige Sortkjole, staaer Du i Ledtog med Banditterne!« raabte Vagtmesteren rasende og løftede sin Haand mod Præsten.

Joseph rejste sig fra sin knælende Stilling hos den Døende, rev sin Soutan op og traadte frem til Gendarmen.

»Ulykkelige, veed Du ikke, det er Dødssynd at lægge Haand paa Herrens Tjener,« udbrød han med stor Blidhed og lod Soutanen falde, som om han i sin Enfold mente, at det kun var Kjolen, der gjorde ham til det, han var. »Slaa mig nu kun, men glem ikke, naar Du har slaaet min højre Kind, da ogsaa at slaa den venstre, siden Du mener, at jeg har fortjent det.«

Gendarmen mumlede noget Uforstaaeligt og drog sig beskæmmet tilbage.

Den gamle Manzoni laa med Ansigtet vendt mod den lyse Stjernevrimmel og Josephs hvide Elfenbenskors mellem sine Hænder trykket fast mod de skæggede, smilende Læber.

Her havde Joseph, Budbringeren, fuldbragt sin Mission.

FEMTE AFSNIT

VENNEN

FADER JOSEPH levede saaledes fremad i Gerninger og i sin Tro, der gennemglødede dem alle, som Ilden det røde Jern, før det bliver tjenligt.

Aar gik og bragte mange op ad de stejle Stier til Evighedspasset, saa mange at der aldrig blev ensomt. Naar Joseph saae dem komme trætte og bøjede, bad han i inderlig Angst:

»Du store, retfærdige Gud, gør din Tjener lidt stærkere for deres Skyld, som trænge dertil.« Men naar de atter gik, oftest trøstede og glade, foldede han Hænderne og sagde:

»Tak, Herre Fader, Du alene forstaaer at faae din Gerning gjort gennem din ringeste Tjener.«

Josephs Stendynge var tilsidst et Forsamlingshus, milde Gaver strømmede derind, og milde Gaver østes ud derfra, Gourous Barnebarn gav Mælk, Klostrene Vin, Hyrderne hvad de kunde, og Joseph delte ud hvad han ejede.

Meest holdt han dog af, naar Solen gik i Bjerge og en Ensom kom listende til hans Hytte

og bad om at komme under hans hemmelige, aandelige Behandling. Omlandet tilskrev ham nemlig snart overnaturlig Mirakelkraft. Naar man saa hans spinkle Skikkelse saa fordringsløs, saa velsignet aaben og tillidsfuld, var det forklarligt, at man kun daarligt fattede, hvorledes han paa naturlig Maade kunde udrette saa store og mærkelige Gerninger. Ingen forstod ret dette enfoldige, talentløse Hjertegeni, begavet som han var med den store, ideelle Universalkraft, saa alt afvæbnende i sin kærlige Svaghedsstyrke overfor enhver brutal, materiel Magt.

Altsaa Joseph blev glad naar de Ensomme ved Mørkets Frembrud kom listende til hans Dør. Saa knælede de sammen i Bøn, og sidenefter i Tak for tilsidst at lægge sig paa Urtelejet ved hinandens Side og de samtalede som Brødre om hvad der kunde være i Vejen.

Naar saa Joseph hviskede: »Daare, Daare, med den korte Forstand, der forstaaer saa meget Slettingenting,« og naar han rejste sig og raabte: »Barn, Barn, Du som saa din Moders ømme Blik briste for Dig i Angst da hun døde, Du, som i dette Nu hører Guds Stemme i Dit eget Bryst, følg den blindt, ufortøvet, ligestraks, Haanden paa din egen Kind, Smilet for din Broder,«

saa hændte det ofte at næste Morgen var det ikke længer en sovende Forbryder, eller et livstræt Menneske, eller en blødende Sorg, der hvilede paa Josephs Leje, Forbryderen, den Livstrætte var ikke mere, Sorgen hvilede paa den faste Grund, vaagnede i Josephs Arme og blev hos ham, til der var Grøde i det Gode.

Josephs Urteleje var ikke et almindeligt, og der blev sidenhen nede i Dalen fortalt om mange Undere, der blomstrede frem deraf.

Med Vished kan her berettes at det var dufte som ingen Fyrstes, berusende for Josephs blide Sjæl, saaledes at hans Hjerte aldrig faldt i Dvale derpaa, ikke naar han sov ind, og heller ikke naar han vaagnede, styrket i Drømme med ny Livslyst.

Urterne til det Leje vare samlede med kyndig Haand og megen Hengivenhed af den gamle svenske Enke Duncan, der omsider efter et bevæget Liv var havnet paa Korsika, og som nu levede dernede i Solen, efter at Joseph havde taget de mange Verdensbekymringer fra hende undtagen Længselen efter Hjemlandet deroppe.

Enken samlede Urter, naar Regnen havde fugtet og Duggen overrislet Engbund og Klipperevner, og andre hjalp hende af Hjertenslyst, tørrede

Græsset i Solen, udvalgte og forkastede, raadsløge og overvejede til en Dragt af Bjergets krydrede Urter blev erklæret for god. Saa bar Enken den paa sin Dalkullenakke op til Joseph og redte ham et Fyrsteleje, hvorpaa han sov fredeligt, medens hans Hjerte vaagede i Drømme, og hvorpaa han vaagnede i Ensomheden, for at føle sine Gerninger staa i Blomst rundt om sig langt borte.

En Nat skinnede Maanen meget smukt, Joseph laa og tænkte og sagde:

»Engang skal mit Legeme hvile sødt paa dette Leje nede i din Jord, Herre, mens jeg selv sidder i en Krog i din Forgaard og seer de Frelstes Skare drage forbi, men det skal vare lidt endnu, for der er da endnu Marv i mine Knogler!«

I Overmaal af Virketrang strakte Joseph sine spinkle, gennemsigtige Arme op i Maanelyset, men de saae meget magre ud.

Joseph var tilsidst bleven en ældre Mand, hans Rynker fortalte ikke om bitre Skuffelser eller om noget andet end om mange Smil og de mange Taarer, som Livet bragte ham.

Hans eneste Sorg var endnu »det derude«, Verdenstaagen bag hans Bjerger, den han ikke

kunde naae ud til. Den laa som en brummende Krans af Tordenskygger omkring hans Øverden, Lynene knitrede derude, sloge maaske ned, ak, derude, hvor selve Canailles klare Toner flagrede hen som vissent Løv i Vinden.

Det var Josephs eneste »Verdenssmerte«, medens alle hans Tanker bleve til husvalende Følelser, der fløj ud, saa langt bort han magtede at sende dem fra Stendyssen til Stenhjerter, og han selv fulgte efter i Gerninger.

»Vogt Dig, vogt dem alle for de mange Følelser, Collega,« ytrede en Dag en nidkær Fader til Joseph, da de mødtes i en Landsby og begge virkede i deres Kald ved saare forskellige Midler. »Du drager for meget mod det Jordiske og tænder dem for mange Festblus hernede, betænk, disse Følelser ere kun et skrøbeligt Tov ved vor Bjergbestigning.«

Joseph saae op og smilede, han følte straks sit Svar, skønt han intet vidste.

»Vogte os for Følelser,« udbrød han, »hvad ere vi uden dem? Døde Lerbilleder, hvor stærkt Forstandens Lys end skinner ud fra vore Øjenhuler, der maa jo netop hæges og fredes om vore Følelser, for at de kunne naae frem saa store og kærlige som muligt, troer Du den mindste

Køkkenurt groer op uden Sol og Væde, nej, nej,« Joseph fæstede pludselig gennemtrængende de blide Øjne midt i Broderens.

»Jeg mener blot, Du tænder dem for mange Lygtemænd til jordisk Fest hernede, Festblusset skal kun lyse for dem i Himlen.«

Joseph smilede undskyldende sin store Formastelighed at modsige en saa smuk Talemaade, men Gnisten i hans Øje bad ikke om Undskyldning, den søgte blot nyt Tændstof, for at tænde nye Følelsesbrande.

»Jeg Herrens ringe Tjener arbejder jo først ret, naar Følelsen vaagner hos dem, jeg fisker kun i de rørte Vande, men saa gaaer det ogsaa velsignet fremad, — hvorfor vogte sig for Følelsen? nej, ikke engang for den slette, for den allerhæsligste, maaske netop den er udseet som det virksomste Værktøj til at bringe Krisen mod det Gode, — saa gælder det blot for os at være til Stede, for at raade og lede til det Bedste — vor Gerning er dog ret en velsignet en,« afbrød Joseph sig selv og strakte Armene i Vejret, »jeg synes næsten, den er større end de største Bjerge, vi kan jo løfte dem alle.«

»Ja, aa ja,« nikkede Broderen bifaldende.

»Nej, tro mig, den der vogter sig for sine

Følelser, begaaer Dødssynd, han er som den utro Tjener, der gravede det betroede Pund ned, i Stedet for at lade det bære tifold, tyvefoldig Frugt,« vedblev Joseph med flammende Øjne, »ve den af os, for hvem Guds rige Gave, Følelsen, ikke hugger Bjærgtrappen Trin for Trin mod det Høie.«

I disse Ord aabenbarede Joseph sin hele Troesbekendelse og Livsførelse. Hans lille sammensunkne Skikkelse syntes at vokse i Sollyset, der lagde som en Krans af Straaler om hans blankskaldede glinsende Isse.

»Uforbederlige,« ytrede den anden og lagde sin Haand paa Josephs bøjede Hoved.

»Ja,« hviskede Joseph og foldede de haarde Arbejdshænder over det arbejdende, bløde Hjerte.

Saaledes var den Sjælesørger deroppe i det trange Pas med de stejle Stier opefter, og med den vide Udsigt til mange forvitrede Dybder.

Engang slog al Josephs Hjertekunst dog fejl og det var i Distriktet Casamacciolo. Det kaldtes den forbandede Egn, alle gjorde Omveje for at undgaa at komme derigennem.

Beboerne dersteds stode nemlig i Begreb med at rydde sig selv ud i en sjælden vidtrækkende Blodhævnskrig, som tilsidst havde inddraget alle

Beboerne i dens blodige Forpligtelser. De to Hovedslægter i Landsbyen Casamacciolo, Roccaerne og Paolierne stode i Vaaben mod hinanden, dem fulgte alt Folket enten for eller imod. Kirkegaardene sloge ikke længer til, langt udenfor disse dækkede Græstørven over Mennesker, faldne midt i Livets Hede, med Trods i Hjerterne og Solglød paa Kinden, og alle bekendte de i Døden, at ingen Korsikaner søgte at redde sig ved Flugt, eller sveg Slægtskabet, undtagen netop det eneste — Frændskabet med Gud.

Slægt efter Slægt rykkedes op med Rode indtil hele Stammer forsvandt. Den blodige Familietvist var brudt ud i en afsides Landsby, der intet Navn har i Geografien, kun i Korsikas Sagnverden, — Vendettaen udartede, smittede fra Landsby til By, fra Palais til Hytte fra Dal til Bjærgtop og ned igen i Nabodalene.

I syv samfulde Aar rasede Blodhævnen og tog til i Styrke, efterhaanden som den svandt ind ved uddøde Slægter; Børn, Oldinge, Kvinder og unge Piger myrdede og myrdedes, tilsidst kendte ingen den oprindelige Aarsag til al denne Elendighed, her, som der, som alle Vegne ogsaa andensteds end paa Korsika.

Medens Tiden gik sin Gang, foregik der i den

afsides Egn et Drama, hurtigt fortalt, aldrig glemt af dem, der i Lidenskab spillede det til Ende. Naturen skrev de gamle Urlove op med Blod, Gendarmer og Jurister forbleve magtesløse, selv Kirken maatte tilsidst give tabt, alle Mæglingsforsøg syntes kun at gyde ny Olie paa Ilden.

Egnen var erklæret i Belejringsstilstand, Gendarmer havde besat alle Byer, Domstolene havde dømt fra Hæder, Gods og Liv. Kirken havde tilsidst banlyst den hele til Tilintetgørelse hjemfaldne Kainsegn.

En gammel Kone kom en Morgen i Solopgang til Josephs Dør. Da han lukkede op, sad hun sammensunken paa hans Tærskel. Det varede længe før hendes skælvende Læber fandt Lyd, hun saae ud som om Rædselens Mare knugede hende til Jorden, og hendes Blik flakkede vildsomt stirrende, som om de Syner hun saae vare for stærke, for nære, til at noget andet kunde sees.

»Min Søn,« hviskede hun.

»Din Fader i Himlen vil hjælpe Jer,« svarede Joseph.

»Min Datter,« stønnede Kvinden og vred sine Hænder.

»Hun er i Guds Magt, fat Mod.«

»Hun er død, vanæret, skændet af vor Slægts

Dødsfjende, død uden Bod.« Konens taareløse Blik glødede i magtesløst Had.

»Igennem Gud hun vorder hævnnet,« svarede Joseph.

»Nej, tusind Gange Nej, Forbandelse over mig om jeg sviger min Pligt, gennem denne skal hun hævnnes,« Kvinden rejste sig og rev en skarp-slebet Dolk frem fra sin runkne Barm.

»Du er fra Casamacciolo, kan jeg høre?« spurgte Joseph.

»Ja, fra den forbandede By, vort rige Hus ligger i Aske, min Husbonds mandige Hoved stillede de paa en Stage i vor Naboes Gaard, jeg saa det et Døgn tilende til Gendarmerne be-gravede det paa Kirkegaarden, — Hævn, Hævn.«

Konen sank i Knæ under sin Lidelses Byrde og hulkede uden Taarer.

»Hvad vil Du saa her hos mig?« spurgte Joseph med stræng Røst, »jeg veed ikke hvad Hævn er.«

»De sige Du kan hekse, lille Fader, aa, gør et Mirakel, i to Døgn har jeg vandret, for at naae herop til Dig, aa hvad, gør et eneste lille Mirakel, velsign min Dolk saa den maa ramme, — eller« tilføjede Konen hviskende, som om hun undsaae sig for sin Svaghed, »følg med tilbage

og bring os Fred for min sidste Søns Skyld, de sige jo Du kan hekse.«

Kvinden omklamrede Josephs Knæ. Dette Billede af Lidelse, Had, vildledt Sønderknuselse som hvilede ved hans Fod, paakaldte hans hele Barmhertighed, her var Hjælp nødvendig, her kunde Aanden sejre over Kødets Fald.

»Jeg vil følge Dig til Casamacciolo,« sagde han blidt, »det er 7de Gang, maaske netop denne bliver den heldige.«

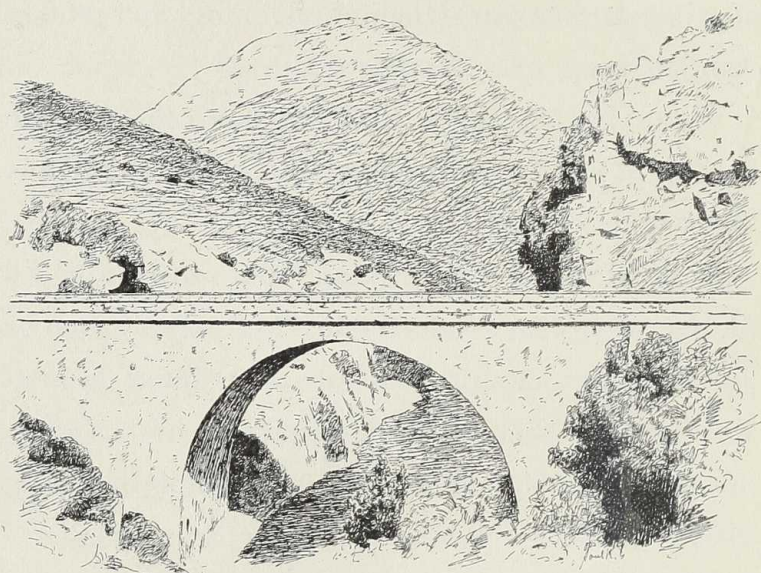
Lidt efter gik Joseph ned over sin slidte Sti til en af Jordens forrevne Afgrunde, men i Tanker kom han da han gik til at tegne et stort Kors med sit Hvidkridt paa den tjærede Hyttedør og glemte at skrive andet derunder end:

»Joseph.«

I flere Miles Omkreds udenfor selve Blodhævnens Arnested, Casamacciolo, sporedes dens sørgelige Virkninger. Hverken Fjendehær, Hungersnød eller Pest vilde have fremkaldt et mere trøsteløst Billede af Tilintetgørelsens og Ødelæggelsens hele Vederstyggelighed. Sværtede Brandruiner, afbarkede Kastanie- og Olivenlunde, hvis nøgne Grene straktes anklagende mod den smilende Himmel, omhuggede Vinhaver, dræbte Kreaturer, hvis Kød Ræve og Aadselsfugle længst havde pillet af de blegede

Skeletter, mellem hvis buede Ribben spraglede Firben vimsede ud og ind. Landeplagens Svøbe havde her udslettet hvert menneskeligt Spor.

Da Joseph og hans Ledsagerinde naaede Kom-

muneskellet til den døde By, laa det store Missionskors væltet og splintret tværs over Vejen.

»De Ulykkelige,« udbrød han forfærdet.

»De sige der er ingen Gud«, ytrede Konen, »jeg troer de har Ret.«

»Fortvivlede Mennesker, saa ere I dømte til at segne og gaa under.«

Et skarpt Rovfugleskrig syntes at svare bekræftende derpaa. En Grib hævede sig et Øje-

blik paa smalle kraftige Vinger fra et Dyreaadsel, for atter at slaa ned deri med udspilede Kløer og hvæsende Næb.

Joseph fremskyndede sine snublende Skridt, foroverbøjet som om han frygtede at komme for silde, dette hæslige Syn ildnede al hans Hjælpe-trang.

Nærmere ved Byen gabede de tomme sværtede Husruiner ham trøstesløst imøde; over nogle svajede allerede viftende Græsstraa, men hvad der næsten saae allermest grufuldt ud, var en bredtandet Brandmur midt i en omhugget Vingaard, alle dens sværtede Rande vare kantede med blodrøde Blomster, Kaktus, Pelargonier, blødende Nellikekvaste hang i Duske som blodige Strømme frem fra alle Revner og Vinduesgab. Der lød sære Toner indefra, en ung solbrændt Pige stak pludselig sit Hoved frem over den glødende Karm, foran ved Brystet havde hun en stor højrød Valmue, en af dem der staa en Dag i Solen og saa falde for Solen.

Da hun fik Øje paa Joseph, lo hun og strakte ham sine Hænder imøde med et flakkende Blik.

»Kommer Du endelig for at vie os, Præst,« raabte hun, »ham og mig, mig og ham, see, min Brudebuket er helt udsprungen!«

»Det er bare gale Jeanne,« sagde den gamle Kone, »hende gør de ingen Fortræd, hendes Kæreste blev skudt i Huset der, det mistede hun Forstanden over og gaaer nu og vander og kysser hans Blod, den Fjante.«

Joseph standsede og slog Korsets Tegn foran denne blødende Ruin, overrislet af levende Hjerteblod, der endnu ikke fik Tid til at levre.

Joseph ilede videre. Lidt længere frem saae han dog et smukt Syn mellem de uddøde Husrækker med skarpe Glasskaar spækket ind i alle Gaardmure. To gamle Mennesker, en Mand og en Kone kom frejdigt gaaende midt ned ad Hovedgaden, Manden havde lagt sin Arm om Hustruens Skulder, de standsede hist og her, nikkede venligt op til et lukket Hus, raabte noget, modtog Svar, saa gik de videre.

»Det er gamle Christinaccis,« hviskede Konen til Joseph, »dem gør heller Ingen Fortræd, de have ikke en eneste Fjende i den hele Egn, og nu gaa de omkring og hente Børn og Saarede hjem, for at pleje dem i deres Hus henne ved Kirken, og der er endnu Fristed for os alle, — forgangen var det dog nær gaaet dem galt.«

»Hvorfor?« spurgte Joseph.

»De havde fundet della Roccas sidste Søn

saaret udenfor Byen, og bare ham hjem, men da de andre hørte det, belejrede de Huset om Natten og forlangte ham udleveret.«

»Og saa?« spurgte Joseph.

»Saa tændte de Gamle Lys inde i Stuen og lukkede Vinduerne op paa vid Gab, indenfor laa den Saarede synlig for dem alle med et Kors paa Brystet, selv stode de ved hans Side, hver med hans Haand i sin og sang Daabssalmen over ham.«

»Og saa?« spurgte Joseph.

»Saa bleve alle Bøsserne borte og lidt efter listede Fjenderne deres Vej,« sagde Konen mut, »men min Søn skød de.«

Joseph saae mod Himlen, det var som om han pludselig anede Lys i dette Mørke, øste Mod og Tillid paany. Da han naaede hen foran de to Gamle, bøjede han sig dybt for dem med korslagte Hænder og skyndte sig videre.

Iøvrigt saae Joseph ingen andre levende Væsener i denne fordum saa livlige og smukke By, jo, i Skyggen foran Gæstgiveriet sad en Flok Gendarmer, spillede Tærning, drak Vin og bandede deres Skæbne, at være forviste i Maaneder til denne Egn. Da de saae Joseph, rejste en Gendarm sig og rakte ham et Glas Vin.

»Hvorhen saa hastig, ærværdige Fader,« raabte han, »I kommer tidsnok til at komme for silde, nu er her snart ikke flere at begrave.«

Midt i Byen laa Kirken paa en Forhøjning, den var lukket, Jernstænger spærrede Vinduer og Døre, Pavens store Segl var anbragt paa Indgangsporten, Banstraalen havde rammet Egnen. Ordet, Gudsmaningen, lød ikke længer her, Livets højeste Ide, det Gode, var bukket under hos dette til den raa Naturlilstand tilbagefaldne Folk, hvis utøjlede Lidenskaber bleve til dyrisk Lyst. Alle vare en Fare for Alle, Alle førte Krig mod Alle, Livet var her kun Dødens Bytte, Broderskabet, — Humanitetens fremelskede Gode, var kun Næstehad, Drømmen, Poesien havde forladt denne Jordbund. Naturbudet, »Jeg alene mod Jer alle,« herskede uindskrænket, der som her, som alle Vegne, hvor Kjærlighedslærens Goder ere forjagede med Vold, Egenkærlighed og Ondskab.

Tilslidst havde Kirken nødtvungent givet tabt. Maaske ikke for Alvor, kun for ved dette yderste Magtmiddel, Banstraalen, at fremskynde Lidenskabskrisen. De vise Kirkefædre haabede maaske, belærte af Historien, at denne Krise engang naaet, der som her, som saa ofte vilde slaa over i sin egen Modsætning, og saaledes fremkalde, hvad

ikke Bønner eller Overtalelser havde formaaet. Derfor var det nødvendigste af alle Ord forstummet i den døde Landsby.

Nogle havde forenet sig i de spredte Huse, kun af rent praktiske Hensyn, for ikke at gaae til Grunde, for at formindske Faren for sig og sine, mens de saa meget kraftigere sloge løs paa de andre, ikke saa meget af Had, som for at sikre eget Liv.

Siden Ordet forstummede syntes Frygten og Raseriet at være tiltaget; med det var umærkeligt enhver Tryghedsfølelse gledet ud af Tilværelsen, Savnet af det højere Hjertelivs Virkemiddel var vel ikke føleligt tilstede for disse mandhaftige, ubefæstede Mennesker, men Hadet og Bagvaskelsen flammede nu uhindret som Isregionens Nordlys rundt hele Synskredsen med sit blodfarvede Regnbuespil og bragte selve Solen i Glemme.

Sidste Gang Kirkedøren stod aaben i Casamaciolo hændtes der noget meget sørgeligt. Erkebispén fra Ajaccio var i egen Person tilstede, ledsaget af et anseligt Følge højtstillede Prælater fra Fastlandet. I otte samfulde Dage havde de opsendt Bønner foran Højaltret, mens Chordrenge svang Røgelsekar saa den blaa Røg stod ud af alle Kirkens Aabninger. Indenfor lød Kirkesangen,

Orgelorkestret var fuldtalligt, Violin, ja selv Fløjten tonede frem mellem Messerne og alle Skriftestole stode aabne med Præster i fuld Ornat ventende i hver Stol.

Men der gik Ingen ind i Kirken og alle Skriftestole forbleve tomme, Musikken og de smukke Ord døde hen i en tom Kirke.

Præsterne opgave alligevel ikke Haabet, deres blanke Pander og opladte Øjne lyste gennem Røgelsedampen spejdende og ventende, saa mange Messer og saa megen Røgelse er der vist aldrig paa engang før eller senere steget op fra en korsikansk Kirke.

Præsterne gik ogsaa i Besøg i de lukkede Huse, for at paavirke Sindene hjemme, de mødtes af haanske og spottende Blikke.

»Kirken er et forældet System,« svarede en belæst Bonde. »I mener vist det kan være godt nok til os, hvad de Lærde for længe siden er kommen ud over nede i de store Stæder, nej tak, jeg er min egen Gud.«

Skriftestolene forbleve tomme og Præsterne bleve ved at haabe og bede, blot nogle, blot en eneste vilde møde til Skrifte var meget vundet, at skrifte halvt er en Dødssynd som ingen Korser begaaer, at skrifte heelt, at aabenbare den hele befaled

Elendighed var et Nøglehul for Lyset ind i disse Fortvivlsens og Hadets Løngange, — blot en eneste Skriftestols Løntime mellem Lyset og Mørket, det var det alle disse Fædre nedbade med oprakte Hænder.

Men der kom ingen Skriftende.

Den ottende Dag skete der noget uhørt, der tvang Langmodigheden til at vende sig bort fra den ulykkelige Stad.

Allerbedst som Erkebispem stod for Alteret omgivet af sine Præster, og Kirkesangen glemte at den tilhørte Jorden i al sin Dejlighed, sprang en solbrun halvnøgen Korser ind gennem den aabne Dør, Blodet strømmede over hans Ansigt fra et Saar i Panden, han vaklede, segnede ned foran Bispem og bad for sit Liv.

Mandens Dødsfjende stod i Kirkedøren, tøvende, med dragen Dolk. Betænkningen var dog kun kort, med et Spring stod han midt blandt de forfærdede Fædre. Bispem strakte sin Krumstav over den knælende, Forfølgeren skubbede den til Side, stødte sin Kniv i den Saaredes Ryg, en Gang, to Gange, bukkede sig som for rigtig at nyde sit Offers Klageskrig og flygtede som en Ryggeløs, medens den Døende hvilede ved Bispens Bryst.

De To vare de eneste, som søgte ind i Kirken. Efter denne Udaad blev den lukket.

Da Joseph naaede op foran den, standsede han med rynkede Bryn. Der stod et Fugleskræmsel udenfor den stængede Port, iført sorte flagrende Laser, et menneskeligt Dødningehoved med to Tandrader lyste i Solskinnet, ud mellem Tænderne hang en lang højrød kløftet Klud og paa Snur paa Kraniet sad en violet Erkebispekalot med forsoren Galgenhumor.

»Forvildede himmelske Frafaldne,« udbrød Joseph, mens Taarerne strømmede over hans Kinder, »I kære Stakler.«

Han gik hen og tog Skræmmebilledet bort.

Den døde Landsby laa hen i Solbadet; uden at den vidste det, var en frisk Luftning brudt ind over den, en Salmetone, blid, stille, uden Orkestertromme laa sitrende i Luften.

Enken turde ikke følge Joseph længer end hertil, hun vilde heller ikke. Joseph gik alene ned i den mennesketomme By. Alle Skodder vare lukkede, i Sprækkerne blinkede Bøsseløb.

Nu begyndte Joseph sin Vandring fra Hus til Hus. Efter nogen Overvejelse begav han sig ned til de fattigste Udbyggerhuse, hvor Nøden var størst og Hadet mindst personligt. Forgæves.

Hadet var gaaet i Fagforening, men der var ingen Arbejdsgiver, der gjorde Lock-out, og her var ingen Arbejdere, som strikede. Overalt mødte han mørke, ligegyldige Miner, højst lidt Mistro og det samme Udraab:

»Dersom Du blot vidste!«

»Vidste hvad?«

»Ja, dersom Du blot vidste,« det var det Hele.

Efterhaanden gæstede Joseph hvert Hus i den døde By, og det viste sig, at den med Rette bar sit Navn; bag mange af de lukkede Skodder fandtes ikke mere Indvaanere, de fleste vare dragne andensteds hen, Nogle for Bly og Staal, andre vare flygtede.

Den oprindelige Aarsag til denne Elendighed syntes forlængst glemt. Hver Uge, ja ofte daglig hændte nye Rædselsgerninger og Forhaanelser, som bragte de foregaaende Dages i Glemme.

Joseph indsaae at skulde noget opnaaes, maatte han trevle hele denne Øgleknude op fra Bunden. Han forskede, frittede, overalt det samme Svar efter en opramset Række af Anklager.

»Dersom Du blot vidste!«

Et Sted sad en sortklædt, barnløs Enke ved sin tomme Arne, kun en Stribe Sollys faldt ind gennem de stængede Skodder. Konens Blik lyste

Joseph imøde som en syg Gribs, og Hænderne laa krogede i hendes Skød som magre Rovfuglekløer. Han havde endelig udfundet at denne barn- og taareløse Moder var en af de første, der gav Anledning til Striden, og at hun endnu kun levede for sit Had som et forstenet Monument, hvis Hjerter først tog til at banke, naar Vendettaens Døds klokke i dumpe Slag lød over Byen, Morgen og Aften, Aften og Morgen.

Da Joseph fik Adgang til denne Kvinde, fæstede hun sit langsomme, blinkende Blik paa den lille Pater uden at spørge, alene en haanlig Dirren i Mundvigerne røbede hendes Tanke.

»Hvorfor slog din Søn Colonnas to smaa Børn ihjel?« spurgte Joseph blidt.

Enken rejste sig, de kaldte hende Kejserinden i hendes Velmagtsdage. Med et gurglende Glædesudbrud traadte hun fast i Gulvet paa en lille smal nervøs Fod, der alene havde overlevet og baaret denne menneskelige Ruin.

»Velsignet være min Søn, han hviler som Sejerherre i sine Fædres Grav, vore sidste Slægtninge ere nu ude for at hævne ham, ja, dersom Gud vidste?« udbrød hun og saae mod den smalle Lyssprække med sit dødssyge Glenteblik.

Joseph var alle Dage vant til at se i Mørke,

han saae en uredt Majsseng, en kold Arne,
paa Bordet laa Enkens Skindpung henslængt,
gabende tom.

»Vidste hvad?«

»Har Du ikke hørt den Smædevise de synge
om mig?»

»Fru noble-mère har Suppe kogt,
Suppe paa en eneste Knok,
Fru noble-mère er en dygtig Kok,
for der blev Suppe mer end nok
nok, knokkekokkenok!«

Hører Du, det sang Colonnas fordømte Yngel
udenfor min Dør, den Suppe blev af deres eget
Blod — nu synge de ikke mere, de søde Smaa,
— ha, ha!«

Konen begyndte igen at fremramse sit Smæde-
vers ensformigt og tonløst som om det havde
brændt alle andre Ord ud.

Joseph havde tilsidst gæstet hvert Hus i Egnen.
Striden syntes opstaaet for otte Aar siden, da
to Familiefædre gravede sammen ved et Kommune-
arbejde. Den ene bød en Pris Tobak, den anden
tog imod den, nøs, spyttede og mente, at det
var en daarlig Tobak, det ene Ord tog det andet.

Da Manden, som nøs, Paoli, nogle Aftener
senere vendte hjem fra et Købstadsmarked, faldt
der et Skud fra Krattet og han sank til Jorden.

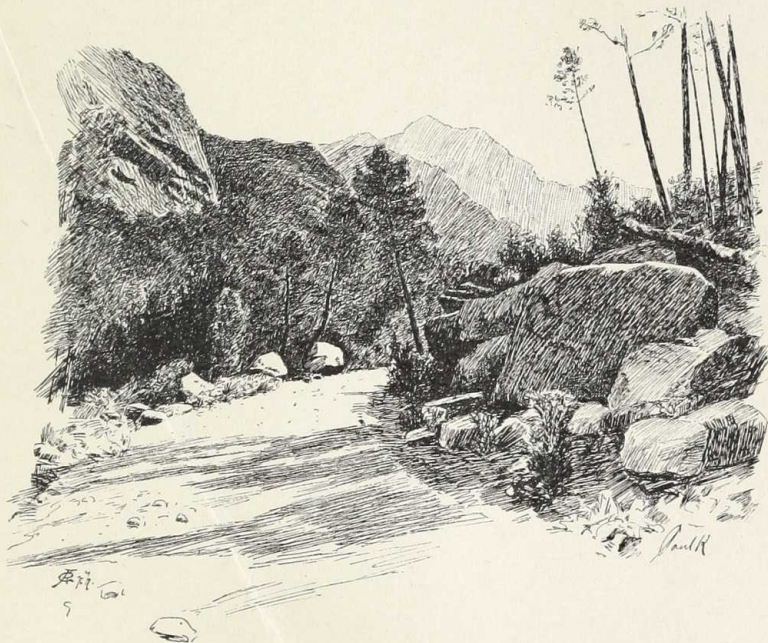
Hans Hest blev staaende og snusede til dens Herres Ansigt; henimod Morgen vaagnede den Saarede og krøb paa alle fire hjem. Her var netop en Deel af hans Slægt forsamlet i Anledning af en Søns Fødsel, et Hævnskrig hævede sig, da de saae den ilde tilredte Mand, der kun var reddet ved at Kuglen fik en skraa Retning mod en Pakke blomstrede Lommetørklæder, som han havde købt paa Markedet.

Manden kom sig, hans Fjende en della Rocca laa skudt nogle Dage senere, dermed begyndte Krigen.

Omsider havde Joseph gæstet alle Huse, hans Sjælekunst prellede af mod lukkede Øren og Hjerter. Hans Besøg syntes derfor denne Gang ligesaa frugtesløst som de tidligere; men hans store brune Øjne, der altid havde søgt og fundet Midtpunktet i andres Lidelse, havde her forstaaet, skærpede ved alle hans samvirkende Evner, at læse bag de haarde Miner, og at lytte til det, som laa bagved Stemmeklangen. Af og til var der en umærkelig Nølen i den affærdigende Haandbevægelse, efterat Husets Patriark havde udtømt alle Sprogets Nuancer til Haansord; — her var det et usikkert, dødstræt Blik, mens saftige Trusler flommede frem i ustandseligt Væld, — som gav Joseph et hemmeligt Haab, skønt blot

en eneste havde ønsket ham højlydt Velkommen, men det var kun en Moder, der endnu havde tre Børn i Live.

En Morgen forlod Joseph Byen. Han standsede paa en Klippepynt, hvorfra han endnu en Gang

kunde se ned over den døde Egn. Hans lille, sorte Skikkelse svævede kun et Øjeblik synlig mod det frembrydende Lys for Dalens Folk som en forsvindende, mørk Prik, han bredte vel-sigende sine Arme ud og ilede videre, snub-lende, som om han frygtede at komme for silde, — javist, det ubetydelige Punkt, hvorfra dog alt Lys skulde vælte frem over Stendalen.

SJETTE AFSNIT

FREDSFYRSTEN

SAA gik Tiden og Krigen igen sin Gang, korte Uger, lange nok for dem, der maatte opleve dem i den ulykkelige Egn. Frændeblood flød for Frændehaand, Broderskind flaaedes af Broderhaand, og Broderhjerter sloge den forkerte Vej, medens dette Drama udspilledes, hurtigt fortalt, vist aldrig glemt af dem, der i Lidenskab spillede det til Ende.

I den sidste Tid syntes Dødsfaldene at tage til. De to Partier: Paoliernes og Roccaernes Slægt og Forbundsfæller havde gensidig besluttet at gøre en Ende paa Sagen, det vil sige, at gaa lidt mere grundig tilværks og udrydde hinanden systematisk, for at det sejrende Parti kunde faae Fred.

Ildglimt skøde frem fra alle Husmure, krydsedes i de solstegte Gader, Dampen bølgede mættet af Jubelskrig og Dødsjamren, Minutter syntes at skifte Ejendomsret med Evigheden, mange Lig laa ubegravede hen.

Sejren begyndte at helde til Roccaernes Side.

For det første vare de flest i Antal, for det andet ejede de de fleste Vandkilder og kunde stænge disse ude fra Byen. Det havde de gjort i de sidste Aar. Nu kom der pludselig Vand sivende ned i de tørre Paoliurtehaver, jublende hilstes disse dryppende Vandaarer, samledes i Cisterner, og slugtes af den tørstige Jord og de tørstige Mennesker. Men det Vand var giftigt. De, som drak det, døde, ikke straks, men Tomme for Tomme, de vidste det, men drak endda, Synet af rislende Vand var for uimodstaaeligt, efter at de saalænge maatte holde Livet oppe ved halvraadnet Sump- og Brøndvand.

Derfor syntes Sejren at helde til Roccaernes Side.

Et Sted sad en gammel Mand og saae paa Kilden, der sivede gennem den tørre Urtehave.

»Du risler saa smukt, Kilde,« hviskede han, »jeg har ikke smagt Vand eller Vin i mange Dage, nu drikker jeg, min Tunge klæber fast, og saa strækker jeg mig ud i dit klare Giftvand og dør, — forbandet være mine Mordere.«

Manden drak og døde.

Det var en Septemberaften, Skyerne stode fulde og forjættende ude i Horizonten, brummende af Elektricitet og Livskraft, hver Dag skøde de deres bugnende Rande højere op, Lynene krydsedes,

men endnu i det Fjerne. Regntiden stod for Døren, og med den Frelsen for Paolierne. Taagen begyndte at vælte ned over de afsvedne Bjærgskraaninger, mens de giftige Kilder endnu alle vegne listede frem som Sølvsnoge. Endnu sad Enken i sit uddøde Hjem og ramsede:

»Og der blev Suppe mer end nok, mer end nok!« —

Pludselig lød en Septemberaften i Skumringen et skarpt Rædselsskrig deroppe. Det var blot underligt at der overhovedet endnu kunde lyde Rædselsskrig. Det vennesele Ægtepar Christinaccis Hus ved Kirken stod i Luer, indenfor de aabne Skodder saaes de to Gamle fast omslyngede. Man raabte til dem at de skulde redde sig, men de nægtede at forlade det brændende Hus.

Siden Kirken blev lukket, havde disse graanede Ægtefolk, som hele Byen elskede, hver Aften, naar Mørket var faldet, lukket deres Dør og Vinduer op, tændt Vokslys foran et stort gammelt Trækors, hvorpaa Frelseren hang malet med stærke Farver, medens de selv med deres sprukne Stemmer sang Kirkesange, for at Guds Ord dog ikke heelt skulde forstumme i deres Fædrestad. Mange kom listende i Mørket, meest Kvinder og Børn, og saae ind. Det var som en stiltiende

Overenskomst, at Ingen myrdede foran dette Hus i den Time, en Forsamlingsplads som Fristed for Alle.

For nogle Aftener siden fandt alligevel to Mord Sted nedenfor den aabne Dør. Siden havde Ingen seet de Gamle, Vinduerne vare forblevne stængede.

Saa denne Aften lukkedes Skodderne pludselig op for et Ildhav, atter lød Kirkesangen derinde, der var strøet Buxbom udenfor paa Gaden, som til Ligfærd i gode gamle Dage, i et Nu var Huset ompændt af Luer, midt i Flammerne saaes det gamle Ægtepar støttet mod hinanden paa Knæ foran Korset.

»Red Jer, Taget er ved at falde,« raabte angstfulde Stemmer udefra.

Da rejste den gamle Christinacci sig, mens Luerne kastede et flammende Skær over hans hvide Skæg.

»Vi kunne ikke mere leve blandt Jer,« sagde han rolig, »Jert Had har dræbt os, min Faders Hus skal brænde ned til Grunden, nu man ikke længer har Lov at gjøre godt iblandt Jer, — vee, vee Jer alle!«

Den gamle Kone stod ved hans Side med sit Hoved mod hans Skulder, hun lagde ligesom tyssende en Haand over hans Mund.

Da skete noget uhørt. Døren ligeoverfor til Roccaernes Huus gik op, Slægtens Overhoved, en sortskægget Mand i sin bedste Alder traadte rolig frem paa Tærskelen, synlig for alle og gik over Pladsen ind i det brændende Hus.

En Paoli saae det, og gjorde ligesaa, den ene Dødsfjende greb Manden, den anden hans gamle Hustru og bare dem begge uskadte ud af Luerne.

I det samme hændtes noget endnu mærkeligere. Kirkedørene, der havde været stængede et helrundet Aar tilende, aabnedes paa vid Gab som af usynlige Hænder. Midt i Forvirringen, i det flakkende og urolige Brandskær aabnedes Dørene til den straalende oplyste Kirke, dens Indre laa hen i hvidt Lys, i dyb ren Stilhed, en skærende Modsætning til Larmen og Kævlet udenfor.

Var dette et Tilfælde af dem der synes en guddommelig Fælde, — en af disse mærkelige kaldende Tildragelser, der saa ofte findes? Saa meget staaer fast, at aldrig havde Indbyggerne i denne til sig selv hjemfaldne Stad som i dette sindsoprivende Nu, følt at de stode overfor Kirkehøjden, Freden, det Ubegrebnes Majestæt med den aabne Gudsfaavn.

Pludselig hævedes en enlig Stemme derinde under det hvide Hvælv, ovenfra, overvældende,

mægtig i Tonefylde; en sejrrig Aands rolige Vingeslag mod det Høje, og Stemmen steg, steg som om den tog Magten fra al jordisk Lidenskab, steg for først at standse foran Algodheds Trone. Et *Soli Deo gloria, gloria in excelsis!* lød betagende, som om al paradisisk og parisisk Kunst her forenedes i korsikansk Glød under Himlens Blaa.

Der blev dødsstille udenfor den afsides Bjærgkirke, aldrig er vist før slig Sjælemusik bleven opfanget af saa begærligt lyttende Hjerters Nerver.

Da Stemmen tav stode to Mænd i Kirkedøren med blottede Hoveder.

Af gammel Vane maaske?

Ildsjæle som disse kende ikke Vaner, hver Dag skaber dem nye, livsvarige for Secundet, der fødte dem og atter vejrer dem hen i Livets rige Indholdsbunke. — Nej, grebne i dette sjælsoprivende Nu af Menneskets medfødte Trang til i Livets stormbevægede Øjeblikke at brænde opad i tilbedende Flamme, forstode alle disse Sjæle i Brand mod Mørkets Baggrund maaske først ret her pludselig foran Kirketærskelen Savnet af Ordets Dragkraft opefter, fattede først ret den dæmoniske, aandsforladte Tomhed som beherskede dem.

Kirkens Porte, Genstien til det Gode, stode

atter aabne, Lyset, Selvfornægtelsen, Freden derinde, herude Striden og Livsfaren.

Ingen Messer, ingen Præster, slet intet uden den oplyste aabne stille Kirke. Jo, der var en eneste lille, sort Prik midt i dette hvide Lys, Fader Joseph oppe i Prædikestolen, en lille spinkel, foroverbøjet Skikkelse, knuget sammen, som om han bar paa en overvægtig Byrde — med foldede bønlig udstrakte Hænder, — blot en lille Plet — dog det faste Punkt, der samlede alles Øjne midt i det stille Lyshav.

En bredskuldret Kæmpe, Paoliernes Formand traadte indenfor, saae sig om, og gik derefter frimodig som i sin egen Hjemstavn, hen til den vante Plads under Prædikestolen. Efter ham fulgte Roccaernes Overhoved, derefter to Roccaer, saa en lille Flok, pludselig brød hele Strømmen samme Vej som deres ansvarshavende Førere, og fyldte alle Kirkestole med struttende Bøsser over Skuldrene og Blikke, der flakkede mellem Joseph deroppe i Prædikestolen og deres egne Anførere nedenunder denne, alle ligesom ventende noget overordentligt, noget skæbnsvangert.

Kirken var nu fyldt til sidste Plads, langt udenfor skimtedes en sammenstuvet Skare af fortrukne Ansigter, de sidste »i den døde By,« mest

Kvinder og Børn, ogsaa blandt dem stak skarp-ladte Bøsser i Vejret.

Inde i Kirken forblev der uhyggeligt tavst. Josephs Blik var unaturligt opspilet, medens han stirrede opefter, som om han saa et Syn; disse klare Øjne glimrede i denne Stund med en elektrisk Glød, der ikke hørte Jorden til, hans Læber bevægedes uden at en Lyd naaede over dem.

Mændene nedenunder begyndte at rokke frem og tilbage, hver Bevægelse var en Fjendeberøring i dette Menneskehav, en eneste tændende Gnist og en Eksplosion, et Udrydningsslagteri vilde følge efter, mod hvilket alle tidligere vare for en Leg at regne, i Sandhed saa grundigt et Ryddearbejde, at der vilde komme Fred over Egnen, eftersom da neppe mange kunde overleve Blodbadet.

Joseph vedblev at tie oppe i Prædikestolen, hans Legeme svajede frem og tilbage som et Straa i Storm, — var han svimmel over egen Ufuldkommenhed? magtesløs overfor det Kæmpehverv han havde foresat sig at gennemføre?

Nej.

Hans Sjæl var i dette Øjeblik oppe i Højder, hvor ingen Frygt kendes. Enkelte Ord, afrevne Stumper af hans Samtale med det Høje begyndte at lyde, først enkeltvis.

Da brast i alle Menneskers tjenende og ydmyge Broder, i Eneboeren, i Syndens Skriftefader, i Alles Ven, noget, der hidtil havde været som et samlende, snærende Baand om hans Væsens Indhold, knugende ham sammen som en indstængt Energi i hans Hjertes Verden. Hvor de brast, alle disse Baand, befriende, forløsende en Sjæl i Trang og Vaande, og alt hvad godt og ophøjet dette Hjerte havde samlet, hæget og fredet om, som om den ringeste Køkkenurt i hans Herres Have, sprang ud i Blomst, vældede nu frem, som da Portene dernede nys bleve slaaede op paa vid Gab for den hvide Lyskirke.

Fra dette Øjeblik vidste Joseph intet mere om Jorden, Himlen var opladt for ham, hans Stemme fik den hellige Aands Magt til at tale de fremmede Maal, der vare over hans Forstand, tale, nej, dette var ingen Tale, ingen Prædiken, det var en Sjæl i det store Billedes Lignelse, i Forbønner hos Gud, i Undskyldninger, Forklaringer af det store Onde.

Hvad han sagde? Ja, hvad sagde han? Hvorledes gengive dette udvidede Hjerte i Storm for Guds Trone, hvert Ord var det Stores Enfold, var Geniets Hjertekunst, blevet til i Nuet, hørt og følt af dem alle, umuligt at gengive.

Maaske sagde han saadan, han sagde dog vist noget meget, meget bedre:

»Du syndige, højtbenaaede Jord, — Brødre i Bryndens Slaveri, — elskede Venner, I blodige Mordere hører, — AlgodhedsFader, se, de vide ikke hvad de gøre, de ere blindede af den overvættes Lidenskabsfylde, hvormed Du i din Naade selv har udrustet dem med frit Valg mellem Godt og Ondt, men se, Herre, nedlad Dig endelig til at forstaae, hvorledes kunne de vælge frit, blinde og vildledte i Sanserus som de ere, hav Langmodighed, — skam Jer dog dernede, knæl, knæl og bed for din blødende Fjende ved din Side, ham, hvis Hjerte Du har ramt med din giftige Dolk, bed om Husvalse for hans Sorg, tvi Dig, Du Enkelte, nu Du staaer ved Barmhertighedens brede Tærskel, saa let at flyve over, saa svær at overskride, saa nær Rædselens Port — hører Du ikke? grib din Nabos Haand, der Du staaer, og før den til dine Læber, — Dolken for dit eget Bryst, Smilet for din Næste, se, Naadens lange Time er inde, Solen vil lokke Druen frem, røde og blaa og grønne paa dine Vinstokke, Sukkersødmen vil vælde frem af dens overmodne Sprækker, se, dine Børn, disse henrivende Menneskebørn, der endnu have deres

smaa Hænder i Vorherres gode Engles, se, de græde og fatte ikke dit blodige Had.«

En enkelt Hulken lød op fra Dybet, et Klagedyb. Længere henne rejste en Kvinde sig og raabte:

»Mit Barn.«

Josephs Øjne stode aabne, som om de aldrig mere skulde lukkes. Han, som ikke kendte For dømmelseslæren uden for Ophøjelsens Skyld, raabte:

»Hører Du Helvedesbranden? Samvittighedens Kvaler, mens Du om Nætterne hviler hvileløs og kun drømmer om at sende det dræbende Bly, den giftige Dolk, dybt, dybere i din Nabos Hjerte? Vid Ulykkelige, Naboens Hjerte er jo dit eget, det banker med din Længsel, din Kærlighed for din Fædrenejord, og dit Barn har Part i den samme Himmel som han, se, jeg befaler Dig, Du grænseløs Ulykkelige, rejs Dig.«

Var det Eksaltationens Smitemagt? var det Bønnens Evne, var det Josephs blide Herskerton, de rejste sig alle, tøvende, nølende, ligesom skamfulde, — var dette det Godes sejrende Almagt, der omsider fandt Jordbunden beredt? De rejste sig.

Et Kvindeskrig udenfor langt ned over Bjærgets Side, hævede sig, uden at de derude vidste, hvad der foregik i Kirkens Indre, hvor alt deres maaske i dette Nu genfødtes, derinde, hvor alle Folkeslags Hjerter bør banke som een Nations.

Mændene bleve staaende oprejste, de rokkede frem og tilbage som i Pine med rynkede Pander, Blikket usikkert, dette her kunde endnu blive til hvad det skulde være, om der end var kommen guddommelig Smitte i Luften.

Joseph støttede sig mod Pulten, han var ligbleg.

»Rækker hverandre Haanden,« befalede han, »og staaer ikke din argeste Dødsfjende ved din Side, da søg ham op nu, straks, ufortøvet, og ræk ham din højre Haand.«

Mændene stode tavse, deres Bøsser struttede over deres Skuldre, truende og skarpladte.

Da hændtes en af de allermindste Begivenheder, der i et bevæget Øjeblik som dette kan faae den allerstørste Følge. Pater Josephs Bønnébog faldt, maaske ikke heelt tilfældigt, ned fra Bedepulten, de to fjendtlige Anførere, der stode nærmest derunder, bukkede sig begge paa en Gang for at gribe den, deres skæggede, furede lidenskabelige Ansigter hævedes mod hverandre et Secund, deres Hænder famlede sig frem over

den hellige Bog, de mødtes og slap atter, som om de havde rørt ved Ild.

Der gik en synlig Sitren gennem Menneskemassen, Nerve sitrede mod Nerve, hvert Aande-

dræt var et stønnende Suk fra et presset Bryst, en Bølgen som i det hule Hav inden det gaaer i Brænding, en hvislende Summen, der skikkes forud for alle Naturens løsbrydende Kræfter, halvt truende, halvt klagende, halvt det vilde Dyrs, halvt det besejrede Menneskes.

Hvor Hjerterne i dette usikre Nu hamrede det Ufattelige i Stormflugt, halvstøbte Beslutninger gnistrede frem fra disse fuldbaarne Selver, fra disse Følelsens Kolosstøberier og aflagredes besvangrende i den menneskeduftende Vilddyrsstank

under Kirkens Hvælving. I dette Nu dreves Krisen frem til Modning, Hadets, der søgte Broderens Hjerteblod i Strømme, udgydt i Secunder, her var det blot ikke under Dolken det strømmede, det var vist under Livets Bud, at Blodbølgen steg, steg.

Deroppe under Prædikestolen og Josephs udstrakte Hænder med hans lille gullige Elfenbens-

kors stode de to Anførere og holdt paa Bønebogen og maalte hinanden med usikre Blikke, der kunde tydes paa forskellig Maade.

»Thomaso,« hviskede della Roccaernes Overhoved.

»Naa,« svarede Paoliernes.

»Hid med Haanden, her er min.«

Deres Hænder mødtes og desforuden to higgende, søgende Øjne. Saa slap Hænderne og sank knyttede ned.

»Thomaso!«

»Ja.«

»Din Haand var dvask, elendig, hid med den igen.«

Hænderne mødtes atter, og Blikket en Smule mere blinkende, ligesom i Sjælens Overgangsperiode, men Paoli slap alligevel igen Taget og rystede paa Hovedet.

»Thomaso!« hviskede Rocca for tredje Gang, mens Brystet hævedes og sank som en Blæsebælg.

»Ja vel!«

»Vi maa jo skamme os, var det et ægte korsikansk Næveslag? — om igen, og det et for Evigheden.«

Denne Gang mødtes to kraftige, senede Hænder i et Haandslag, der gav Genlyd i Kirken, to

Hjerter fulgte med i Arv og Bytte, det saae ud som om de brødes der oppe i et Haandtag uden Ende med Pulsslag, der som i Dødskampen vist slog mod de 140 i Minutet. Saa slappedes Haandkraften, den maatte vel saa, siden deres Hjerter hentede alt Blodet hjem, dundrende, endnu under Trusler, i Anklager, Bønner om Naade og Tilgivelse for ulægelige Vunder, umotiverede Overgange fra Lidenskabens Pathos Højder til dens Dybder, altsammen i Brudstumper og Virvar.

De to Familiehøvdinger laae ved hinandens Bryst og der mumledes noget utydeligt dybt ind i de skæggede, sammenknugede Fjæs.

»Hold mig fast,« hviskede Thomaso, »hold meget fast paa mig, ellers begynder jeg vist forfra igen.«

»Jeg skal holde fast,« brummede Rocca, »med min Klo om din Hjerterod, stol paa mig.«

»Du Mordbrænder,« mumlede den anden.

»Du Æresskænder,« hviskede Rocca og rev sig løs, »ligemeget, Du Dødsfjendebroder, kom til mit Bryst.«

Da de atter vaagnede i hinandens Arme, var Kirken som et sydende Hav. Den rensende Storm var brudt løs, Dødsfjende laa ved Vennebryst, hagede sig bogstavelig fast om to, om tre, den

fjerde laa knælende for Sønnemorderens Fod, et mangetunget, enstemmigt Bønnekor hævede sig over denne Broderforsoning, endnu et Kaos af Menneskebrunst, og der var forskende Alvor og Inderlighed i de gnistrende Øjne der stirrede ind i andres.

Udenfor lød Kvindernes klagende Skrig, der tolkede al gennemlevet Rædsel, de fattede ikke ret hvad der bestemtes inde i Kirken, om det bar mod Liv eller Død, anede dog alt, fast besluttede i ubrødelig Slægtstroskab at modtage, hvad Øjeblikket derinde end bragte.

Da Fredsbudskabet blev forkyndt laa Datter ved Moders Bryst, skønt Faderen hvilede under Græstørven næstved, falden for Svigersønnens Haand, — men ligeforan Kirkedøren løftedes Slegfredsbarnet til Ægtehustruens slatne, solbrændte Bryst, og de smilede til hinanden, — dermed er alt sagt.

Freden var pludselig brudt ned over den forbandede Egn, ustandselig som Morgensolen over Bjærgene og kappedes i Øjeblikkets Villjestykke med Gaarsdagens Had, Nuet havde saa let ved at tilgive, hvad Tiden skulde faae aarelangt Hoveriarbejde med at udslette. Freden, Lyset, Livets Foraarssmil var steget frem af Fraaden og blev

liggende paa alle disse brede, skæggede Læber, der søgte og fandt hinanden, medens Josephs milde Øjne straaledede opad i Seiersflamme — de havde nu fundet det store Lysets Midtpunkt, — Alkærligheden.

»Se vor Fader deroppe i Prædikestolen,« raabte en Stemme.

De saae op, Larmen sagtnede, Joseph vaklede for første Gang i sin Herres Tjeneste, men stod endnu oprejst med sit lille Elfenbenskors vel-signende udstrakt, — og det var som om en stærk Straaleglans lyste frem fra dette Kors, forsikrede Folk siden hen.

Det, som i dette Øjeblik især fængslede alles Øjne var Josephs mærkelige Hænder, deres udspilede Fingres yderste Led vare krogede, som hos en Døende i den sidste Kamp mellem himelskt og jordiskt.

Alt mens Folket stilnede, blev en enlig Stemme hørlig, den samme Stemme, der bød Velkommen i Guds Hus, da Portene nys oplodes, dens Jubel kom ovenfra, overvældende, sejrrig, og dog som gjennembævet af Tornekrandsens store Lidelse.

Der faldt et Skud i Kirken. Mændene fore sammen, opskræmmede af den vante Lyd, nu saa hæslig for deres Øren. Oppe ved Højalteret

stod della Rocca, hans rygende Bøsse pegede endnu opad, han havde affyret den som for at besegle Pagten. Et rasende Jubelskrig besvarede denne forstaaelige Handling, og det var et meget gribende Øjeblik, da alle disse furede, vejrbidte, hulkende Mænd samtidig hævede deres Bøsser mod Kirkens Loft, og uden Kommando fyrede den af i en taktfast Salve, som om de nu skænkede Gud alle deres Kugler.

De Kugler sidde endnu i det Kirkeloft.

Da Kruttdampen fordelte sig, medens Kalken raslede ned over de Forsamlede, laa Joseph besvimet over Bedepulten.

Trappen op til Prædikestolen blev besat af Mænd, Joseph løftedes varsomt ned af opstrakte Arme, som kun nødig gave slip paa dette lille, hellige, slappe Legeme, der gled mod Jorden ned over denne Strøm af Hænder, som en Fyrste til det sidste Hvilested, medens hans Sjæl søgte højere op.

»Han vejede ikke meget, næsten ikke mere end et lille Barn,« forsikrede de som bare ham.

Da Joseph laa udenfor i Sollyset, knælede en grædende, sortklædt Kvindeskikkelse ved hans Side.

Kort at fortælle, Joseph var vandret paa sin Fod gennem Korsika, havde opnaaet Audiens

hos Paven i Vatikanet, og Tilladelse til at aabne Kirken, han havde været i Paris og bevæget Canaille til at følge med tilbage for at synge ved denne for ham saa forjættelsesrige, store Guds-tjeneste.

Den sidste Maanedes Anstrengelser, den sidste Times Sindsbevægelse havde været for meget for Josephs svage Kræfter, hans Hoved hvilede ved Roccas Bryst, Canailles Læber mod hans Haand, hans Livs sidste Gerning stod i Duft højt over hans livløse Legeme.

»Vor Fredsfyrste er død,« sagde Rocca.

»T'amo, t'amo,« lød det som en Hulken over Pladsen, »vi elske Dig, vor Fredsfyrste,« et heelt Folks Sorg lød i denne Klage.

Josephs Minde lever endnu oppe i den afsides Egn, de valfarte til hans Kapel i Bjærgpasset, men de kalde ham ikke Joseph, aldrig andet end:

FREDSFYRSTEN

